

2015

***Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej
Raiffeisen Bank Polska S.A.***

według stanu na 31 grudnia 2015 r.

TREASURY

U.S. Market

Industrial Average 8536.74

M J J A S O N D J

DATE

BY

CH

5/28/18

10

Spis treści

1. WPROWADZENIE	9
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O BANKU	10
2.1 RÓŻNICE POMIĘDZY KONSOLIDACJĄ FINANSOWĄ I OSTROŻNOŚCIOWĄ.....	11
3. ZASADY ZARZĄDZANIA W BANKU	13
4. ORGANIZACJA PROCESU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	16
5. RYZYKO KREDYTOWE	18
5.1. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KREDYTOWYM	18
5.2. POMIAR RYZYKA KREDYTOWEGO	19
5.2.1. SYSTEM RATINGOWY.....	19
5.2.2. METODY POMIARU.....	20
5.2.3. JAKOŚĆ MODELI.....	21
5.3. PORTFEL KREDYTOWY	22
5.3.1. KONCENTRACJA	22
5.3.2. ZABEZPIECZENIA	23
5.3.3. SEKURYTYZACJA.....	24
5.4. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA.....	25
5.5. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIONE W PORTFELU HANDLOWYM	27
5.6. ODPISY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	27
5.6.1. PODEJŚCIE I METODY PRZYJĘTE DO USTALENIA KOREKT WARTOŚCI I REZERW	28
5.6.2. EKSPOZYCJE Z ROZPOZNANĄ UTRATĄ WARTOŚCI I PRZETERMINOWANE.....	29
5.6.3. KOREKTY WARTOŚCI I REZERW	29
5.7. WYMOGI KAPITAŁOWE Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO	29
5.8. AKTYWA OBCIĄŻONE.....	39
6. RYZYKO RYNKOWE	40
6.1. RYZYKO PŁYNNOŚCI	41
6.2. RYZYKO WALUTOWE	43
6.3. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ.....	45
7. RYZYKO OPERACYJNE	48
7.1. CEL ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM	48
7.2. APETYT NA RYZYKO OPERACYJNE	48
7.3. ORGANIZACJA PROCESU ZARZĄDZANIA RYZYKIEM OPERACYJNYM.....	48
7.4. ZAKRES I RODZAJ SYSTEMÓW RAPORTOWANIA I POMIARU RYZYKA OPERACYJNEGO	49
7.5. WYMOGI KAPITAŁOWE Z TYTUŁU RYZYKA OPERACYJNEGO	49
7.6. SUMA STRAT BRUTTO Z TYTUŁU ZDARZEŃ RYZYKA OPERACYJNEGO W ROKU 2015	49
8. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM	51
8.1. PLANOWANIE KAPITAŁOWE.....	51
8.2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA.....	52
8.3. BAZA KAPITAŁOWA	52
8.3.1. STRUKTURA FUNDUSZY WŁASNYCH.....	52
8.3.2. GŁÓWNE CECHY INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH	56
8.3.3. UZGODNIENIE POZYCJI FUNDUSZY WŁASNYCH Z BILANSEM W ZBADANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM	63
8.3.4. ZARYS RÓŻNIC W ZAKRESIE KONSOLIDACJI DO CELÓW RACHUNKOWOŚCI I REGULACJI OSTROŻNOŚCIOWYCH	64

8.4. WSPÓŁCZYNNIK WYPŁACALNOŚCI.....	65
8.5. WSKAŹNIK DŹWIGNI FINANSOWEJ.....	65
8.5.1. WSKAŹNIK DŹWIGNI ORAZ SPOSÓB, W JAKI BANK ZASTOSOWAŁ ART. 499 UST. 2 I 3.....	65
8.5.2. PODZIAŁ MIARY EKSPOZYCJI CAŁKOWITEJ I UZGODNIENIE MIARY EKSPOZYCJI CAŁKOWITEJ ZE STOSOWNYMI INFORMACJAMI UJAWNIAANYMI W PUBLIKOWANYCH SPRAWOZDANIACH FINANSOWYCH.....	66
8.5.3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM NADMIERNEJ DŹWIGNI FINANSOWEJ.....	67
8.5.4. OPIS CZYNNIKÓW, KTÓRE MIAŁY WPŁYW NA WSKAŹNIK DŹWIGNI W OKRESIE, KTÓREGO DOTYCZY UJAWNIONY WSKAŹNIK DŹWIGNI.....	67
9. KAPITAŁ EKONOMICZNY.....	68
9.1. STRATEGIA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	68
9.2. KWANTYFIKACJA RYZYKA.....	68
9.3. SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM.....	69
9.3.1. WARSTWA RAMOWA.....	69
9.3.2. WARSTWA RAPORTOWO-KONTROLNA.....	69
9.4. METODYKA POMIARU RYZYKA.....	70
9.5. WARTOŚĆ KAPITAŁU EKONOMICZNEGO.....	71
9.6. WARSTWA RAMOWA PROCESU OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO.....	71
10. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE.....	73
10.1. PROCES USTALENIA POLITYKI ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ.....	73
10.2. NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE DOTYCZĄCE KSZTAŁTOWANIA WYNAGRODZEŃ, W TYM WYNAGRODZEŃ ZALEŻNYCH OD WYNIKÓW.....	74
10.3. KRYTERIA OCENY WYNIKÓW STANOWIĄCYCH PODSTAWĘ UPRAWNIEŃ DO ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZENIA.....	75
10.4. GŁÓWNE PARAMETRY ORAZ ZASADY USTALANIA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BANKU.....	75
10.5. ZBIORCZE INFORMACJE ILOŚCIOWE DOTYCZĄCE WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA Z PODZIAŁEM NA LINIE BIZNESOWE.....	76

Spis tabel

TABELA 1.	JEDNOSTKI POWIĄZANE Z RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	10
TABELA 2.	ŁĄCZNY POZIOM AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ POZABILANSOWYCH SPÓŁEK ZALEŻNYCH RBPL	11
TABELA 3.	UDZIAŁY W PODMIOTACH SEKTORA FINANSOWEGO NIE OBJĘTE KONSOLIDACJĄ I NIE STANOWIĄCE POMNIEJSZENIA FUNDUSZY WŁASNYCH GRUPY	12
TABELA 4.	SYSTEM KOMITETÓW RYZYKA W RAIFFEISEN BANK POLSKA S.A.	17
TABELA 5.	DOPUSZCZALNY LIMIT KONCENTRACJI WZGLĘDEM POJEDYNCZEGO KLIENTA LUB GRUPY KLIENTÓW POWIĄZANYCH KAPITAŁOWO LUB ORGANIZACYJNIE	22
TABELA 6.	NALEŻNOŚCI OBJĘTE SEKURYZACJĄ W RLPL	25
TABELA 7.	INFORMACJE DOTYCZĄCE RYZYKA KREDYTOWEGO KONTRAHENTA.....	26
TABELA 8.	EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE NIEUWZGLĘDNIANE W PORTFELU HANDLOWYM W PODZIALE ZE WZGLĘDU NA CEL NABYCIA	27
TABELA 9.	EKSPOZYCJA PRZED CZYNNIKAMI KONWERSJI BĘDĄCA PODSTAWĄ KALKULACJI AKTYWÓW WAŻONYCH RYZYKIEM (RWA), KOREKTY Z TYTUŁU SZCZEGÓLNEGO I OGÓLNEGO RYZYKA KREDYTOWEGO ORAZ WPŁYW ZASTOSOWANYCH TECHNIK OGRANICZANIA RYZYKA KREDYTOWEGO.....	31
TABELA 10.	PODZIAŁ EKSPZYCJI BĘDĄCEJ PODSTAWĄ KALKULACJI AKTYWÓW WAŻONYCH RYZYKIEM (RWA).....	32
TABELA 11.	EKSPOZYCJE WAŻONE RYZYKIEM (RWA) PRZED I PO ZASTOSOWANIU WSPÓŁCZYNNIKA WSPARCIA MŚP	32
TABELA 12.	EKSPOZYCJE W PODZIALE NA STOPNIE JAKOŚCI KREDYTOWEJ	35
TABELA 13.	STRUKTURA GEOGRAFICZNA EKSPZYCJI BILANSOWEJ I POZABILANSOWEJ GRUPY	36
TABELA 14.	ROZKŁAD GEOGRAFICZNY EKSPZYCJI	37
TABELA 15.	ROZKŁAD EKSPZYCJI WEDŁUG REZYDUALNEGO TERMINU ZAPADALNOŚCI.....	38
TABELA 16.	SKŁADNIKI NADWYŻKI PŁYNNOŚCI.....	41
TABELA 17.	SKUMULOWANE WARTOŚCI LUKI	43
TABELA 18.	POZIOM NADZORCZYCH MIAR PŁYNNOŚCI NA 31.12.2015 (W MLN PLN).....	43
TABELA 19.	WYNIKI CENTRALNEGO SCENARIUSZA KRYZYSOWEGO NA 31.12.2015 ROKU	43
TABELA 20.	STATYSTYKI POZIOMU WARTOŚCI ZAGROŻONEJ W 2015 ROKU.....	45
TABELA 21.	LUKA PRZESZACOWANIA STOPY PROCENTOWEJ	46
TABELA 22.	WARTOŚĆ ZMIANY WYNIKU FINANSOWEGO W OKRESIE ROCZNYM PRZY PRZESUNIĘCIU KRZYWYCH O 100 PUNKTÓW BAZOWYCH W PODZIALE NA WALUTY.....	47
TABELA 23.	SUMA STRAT BRUTTO Z TYTUŁU ZDARZEŃ RYZYKA OPERACYJNEGO ODNOTOWANYCH W 2015 ROKU W RBPL	50
TABELA 24.	FUNDUSZE WŁASNE W OKRESIE PRZEJŚCIOWYM ZGODNIE Z ZAŁĄCZNIKIEM NR VI ROZPORZĄDZENIA WYKONAWCZEGO (UE) NR 1423/2013, WYKORZYSTANE DO OBLICZENIA ŁĄCZNEGO WSPÓŁCZYNNIKA KAPITAŁOWEGO W UJĘCIU SKONSOLIDOWANYM (W TYS. ZŁ).....	53
TABELA 25.	GŁÓWNE CECHY INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH - CZĘŚĆ 1.....	57
TABELA 26.	GŁÓWNE CECHY INSTRUMENTÓW KAPITAŁOWYCH - CZĘŚĆ 2.....	60
TABELA 27.	UZGODNIENIE POZYCJI FUNDUSZY WŁASNYCH ORAZ KAPITAŁÓW WŁASNYCH WYKAZANYCH W ZBADANYM SPRAWOZDANIU FINANSOWYM (W TYS. ZŁOTYCH).....	63
TABELA 28.	ZARYS RÓŻNIC W ZAKRESIE KONSOLIDACJI KAPITAŁÓW WŁASNYCH (W TYS. ZŁOTYCH)	64
TABELA 29.	WSPÓŁCZYNNIK KAPITAŁOWY ORAZ MINIMALNE WYMOGI KAPITAŁOWE BANKU.....	65
TABELA 30.	WSKAŹNIK DŹWIGNI FINANSOWEJ	66
TABELA 31.	PODZIAŁ MIARY EKSPZYCJI.....	66
TABELA 32.	UZGODNIENIE MIARY EKSPZYCJI Z INFORMACJAMI W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM I INFORMACJI DOTYCZĄCEJ ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ.....	66
TABELA 33.	WARTOŚCI KAPITAŁU EKONOMICZNEGO	71
TABELA 34.	RYZYKA ZDEFINIOWANE JAKO MATERIALNE W KONTEKŚCIE KALKULACJI KAPITAŁU EKONOMICZNEGO	72

Spis schematów

SCHEMAT I - PROCES ZARZĄDZANIA I MONITOROWANIA RYZYKA W BANKU	16
SCHEMAT II - PROCES ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM.....	51
SCHEMAT III - PROCES ZARZĄDZANIA KAPITAŁEM W KONTEKŚCIE PROCESU ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO.....	70

Spis wykresów

WYKRES 1 EKSPZYCJA NA RYZYKO (RWA) Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO W 2015 ROKU.....	33
WYKRES 2 EKSPZYCJA NA RYZYKO (RWA) W PODZIALE NA KONSOLIDOWANE SPÓŁKI	33
WYKRES 3 EKSPZYCJA NA RYZYKO (RWA) W PODZIALE NA TYP EKSPZYCJI.....	34
WYKRES 4 PODZIAŁ EKSPZYCJI ZABEZPIECZONEJ ZE WZGLĘDU NA GŁÓWNE RODZAJE ZABEZPIECZEŃ.....	35
WYKRES 5 STRUKTURA FINANSOWANIA NA 31.12.2015.....	42
WYKRES 6 WARTOŚĆ ZAGROŻONA Z TYTUŁU RYZYKA WALUTOWEGO W 2015 ROKU	44
WYKRES 7 WARTOŚĆ ZAGROŻONA Z TYTUŁU RYZYKA STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE HANDLOWEJ W 2015 ROKU	47

Wykaz skrótów i definicji

RBPL	– Raiffeisen Bank Polska S.A.
RLPL	– Raiffeisen Leasing Polska S.A.
RIA	– Raiffeisen Insurance Agency sp. z o.o.
RZB	– Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG
RBI	– Raiffeisen Bank International AG
RI	– Raiffeisen International Bank-Holding
Jednostka Dominująca	– Raiffeisen Bank International AG
RBPL, Bank	– Raiffeisen Bank Polska S.A.
Grupa	– Grupa Raiffeisen Bank International AG
KNF	– Komisja Nadzory Finansowego
ALCO	– Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami
Default	– niewykonanie zobowiązania kredytowego przez klienta Banku
PD	– prawdopodobieństwo wystąpienia niewykonania zobowiązania (Probability of Default)
LGD	– strata przypadku wystąpienia niewykonania zobowiązania (Loss Given Default)
CCF	– współczynnik konwersji kredytowej dla części pozabilansowej ekspozycji (Credit Conversion Factor)
EAD	– wartość ekspozycji Banku na moment wystąpienia zdarzenia niewykonania zobowiązania (Exposure At Default)
Rozporządzenie CRR	– Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych
Rozporządzenie Delegowane	– Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) NR 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego
Ustawa o nadzorze makroostrożnościowym	– Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym

Dokument stanowi realizację Polityki Informacyjnej w zakresie ogłaszania przez Raiffeisen Bank Polska S.A informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu, wynikającej z postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych oraz innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji.

O ile nie podano inaczej, wszystkie dane liczbowe w dokumencie zaprezentowano według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku, w tys. zł, w oparciu o dane Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A., w zakresie zgodnym z Rozporządzeniem CRR.

1. Wprowadzenie

Ryzyko w Banku występuje zarówno w wyniku jego świadomego i celowego podejmowania, nakierowanego na generowanie pozytywnych rezultatów finansowych jak i jako efekt uboczny prowadzonej działalności.

Bank stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu.

Bank stosuje zasadę, że celowe podejmowanie ryzyka w celu osiągnięcia pozytywnych rezultatów finansowych może mieć miejsce jedynie w odniesieniu do ryzyk, które są aktywnie zarządzane – przez co należy rozumieć zdolność Banku do aktywnego kształtowania wielkości podejmowanego ryzyka w kontrolowanym środowisku, gdzie zapewniona jest jego właściwa identyfikacja, pomiar, monitorowanie i efektywny system limitów. W odniesieniu do pozostałych ryzyk Bank dąży do ograniczania ich wielkości i wpływu na wynik finansowy.

System identyfikacji, pomiaru, monitorowania i ograniczania ryzyka w Banku oparty jest na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka – stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Bank ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na zapewnieniu, że profil podejmowanego ryzyka odpowiada apetytowi na ryzyko wyrażonemu w przyjętych planach strategicznych.

2. Podstawowe informacje o Banku

Raiffeisen Bank Polska S.A. (RBPL, Bank) jest instytucją działającą na polskim rynku finansowym od 1991 roku na mocy licencji bankowej wydanej w 1990 roku przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

Bank należy do austriackiej Grupy Raiffeisen, która jest wiodącą grupą bankową w Europie Środkowo-Wschodniej. 100% udziałów w RBPL posiada Raiffeisen Bank International AG (RBI), który powstał z obszarów wydzielonych z Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) i Raiffeisen International Bank-Holding AG (RI). RBI jest podmiotem zależnym RZB objętym konsolidacją. RZB posiada 60,7% akcji RBI. Pozostała część kapitału akcyjnego jest w wolnym obrocie na wiedeńskiej giełdzie papierów wartościowych, na której Raiffeisen notowany jest od 2005 roku.

Inwestycje RBI w Polsce obejmują prowadzenie działalności w zakresie bankowości detalicznej, korporacyjnej oraz działalności inwestycyjnej, leasingowej i faktoringowej na terenie Polski. RBPL współpracuje ściśle z innymi spółkami w ramach Grupy działającymi na rynku polskim. Ich lista została zaprezentowana poniżej.

Tabela 1. Jednostki powiązane z Raiffeisen Bank Polska S.A.

Nazwa podmiotu	Przedmiot działalności	Struktura własnościowa
Raiffeisen Leasing Polska S.A.	Leasing środków trwałych oraz pośrednictwo w udzielaniu kredytu samochodowego RBPL.	100% udziałów w spółce posiada RBPL.
Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.	Kreowanie produktów oraz programów ubezpieczeniowych dla klientów instytucji finansowych.	100% udziałowcem spółki jest RLPL.
Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o.	Pośrednictwo w sprzedaży produktów bankowych RBPL.	RBPL posiada 99,99% udziałów w spółce.
Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o.	Doradztwo finansowe	RBPL posiada 100% udziałów w spółce.
Leasing Poland Sp. z o.o.	Leasing środków trwałych, usługi finansowe dla klientów m.in. pożyczki.	100% udziałowcem spółki jest RBPL.
Raiffeisen - Leasing Service Sp. z o.o.	Obsługa RLPL w zakresie przechowywania, przygotowywania i aktywnej sprzedaży przedmiotów powindykacyjnych lub pokontraktowych, w tym głównie pojazdów mechanicznych i środków transportu.	100% udziałowcem spółki jest RIA.
Raiffeisen Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	Tworzenie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi.	100% udziałowcem spółki RBPL.
Raiffeisen Solutions Sp. z o.o.	Działalność maklerska związana z rynkiem papierów wartościowych i towarów giełdowych, działalność kantorów wymiany walut	100% udziałowcem spółki jest RBPL.
Raiffeisen - Leasing Real Estate Sp. z o.o.	Obsługa wybranych transakcji leasingu nieruchomości	100% udziałów spółki posiada RLPL.
ROOF Poland Leasing 2014 LTD.	Spółka celowa, powołana na potrzeby sekurytyzacji wierzytelności leasingowych	100% udziałów spółki posiada RLPL.

2.1 Różnice pomiędzy konsolidacją finansową i ostrożnościową

Zakres spółek objętych konsolidacją ostrożnościową różni się od zakresu podmiotów objętych konsolidacją rachunkową przeprowadzoną zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, zaprezentowaną w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2015 Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A..

Szczegółowe informacje na temat konsolidacji finansowej oraz wszystkich spółek objętych konsolidacją rachunkową zaprezentowano w nocie nr 1 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2015 rok. Nota ta zawiera również opis istotnych zmian w strukturze Grupy Kapitałowej RBPL, które miały miejsce w 2015 r.

Konsolidację ostrożnościową zgodnie z zapisem artykułu 19 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego (UE) nr 575/2013 (Rozporządzenie CRR) objęte są spółki, których łączny poziom aktywów i zobowiązań pozabilansowych jest istotny i zgodnie z decyzją Banku dotyczy 3 spółek:

- Raiffeisen Leasing Polska S.A.,
- Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.,
- ROOF Poland Leasing 2014 LTD.

Tabela 2. Łączny poziom aktywów i zobowiązań pozabilansowych spółek zależnych RBPL

Nazwa podmiotu	Wartość aktywów i zobowiązań pozabilansowych
Raiffeisen Leasing Polska S.A.	7 134 779
ROOF Poland Leasing 2014 LTD	1 259 326
Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.	73 944
Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.	20 133
Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o.	12 791
Raiffeisen Solutions Sp. z o.o.	5 741
Raiffeisen - Leasing Service Sp. z o.o.	2 615
Raiffeisen Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Sp. z o.o.	2 000
Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o.	1 234
	8 512 563

Podmioty wymienione w Tabeli 3 (podmioty sektora finansowego) oraz spółki Raiffeisen - Leasing Service Sp. z o.o. i Raiffeisen - Leasing Real Estate Sp. z o.o. nie podlegają konsolidacji ostrożnościowej oraz nie pomniejszają funduszy własnych Grupy.

Tabela 3. Udziały w podmiotach sektora finansowego nie objęte konsolidacją i nie stanowiące pomniejszenia funduszy własnych Grupy

Nazwa podmiotu	Wartość udziałów RBPL w podmiocie
Leasing Poland Sp. z o.o.	14 600
Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o	12 245
Raiffeisen Solutions Sp. z o.o.	6 050
Raiffeisen Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Sp. z o.o	2 000
Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o.	0
	34 895

W ramach Grupy Kapitałowej RBPL nie występują obecnie oraz zgodnie z najlepszą wiedzą nie przewiduje się wystąpienia istotnych przeszkód natury prawnej lub praktycznej w szybkim przekazywaniu funduszy własnych albo spłacie zobowiązań między podmiotem dominującym a podmiotami zależnymi.

Bank stosuje do wyliczania wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego, rynkowego i operacyjnego metody standardowe określone w Rozporządzeniu CRR.

3. Zasady zarządzania w Banku

Organ Zarządzający rozumiany jako Zarząd Raiffeisen Bank Polska S.A. składa się z 7 członków odpowiadających za główne obszary działalności Banku: Pion Gospodarki Pieniężnej i Rynków Finansowych, Pion Operacji i IT, Pion Bankowości Korporacyjnej, Pion Bankowości Detalicznej, Pion Zarządzania Finansami, Pion Zarządzania Ryzykiem oraz Pion Prezesa Zarządu.

Polityka rekrutacji w zakresie wyboru członków organu zarządzającego jest jednorodna w całej Grupie Kapitałowej. Standard grupowy definiuje przebieg procesu, role i odpowiedzialności w Banku lokalnym i spółce-matce. W procesie obsadzania stanowisk Członków Zarządu w pierwszej kolejności analizowany jest Plan Sukcesji a ocenie podlega gotowość do realizowania takiej funkcji przez osoby wskazane jako Sukcesorzy.

Oceniane aspekty to:

- doświadczenie zawodowe,
- długość zatrudnienia w Banku/Grupie Kapitałowej,
- wiedza merytoryczna,
- umiejętności,
- dotychczasowe sukcesy i rezultaty dotychczasowej pracy.

Jeżeli wśród Sukcesorów zidentyfikowana zostanie osoba gotowa do pełnienia funkcji członka organu zarządzającego, podejmowane są kroki formalne celem usankcjonowania decyzji.

W przypadku, gdy wśród Sukcesorów nie zidentyfikowano osoby odpowiedniej do pełnienia tej roli, podejmowane są poszukiwania kandydatów na rynku zewnętrznym. Proces jest koordynowany przez jednostkę zarządzającą HR w spółce-matce we współpracy z Prezesem Zarządu w RBI lub odpowiednim Functional Board Member oraz Prezesem Zarządu RBPL.

W procesie wyboru kandydatów do pełnienia roli członków organu zarządzającego stosowana jest wewnętrzna Polityka "Przydatność i odpowiedność", która została wdrożona w Banku zgodnie z wytycznymi EBA w zakresie oceny odpowiedności członków organów zarządczych i osób zajmujących kluczowe stanowiska z dnia 22 listopada 2012 r.

„Wytyczne w zakresie oceny odpowiedności członków organów zarządczych i osób zajmujących kluczowe stanowiska” opublikowane przez EBA (EBA/GL/2012/06) – oparte na art. 11 ust. 1 i art. 22 Dyrektywy 2006/48/WE (CRD) w połączeniu z art. 16 Rozporządzenia (UE) nr 1093/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego – określają minimalne wymagania dotyczące oceny wiarygodności oraz przydatności i doświadczenia zawodowego osób zajmujących najwyższe stanowiska kierownicze i sprawujących funkcje kontrolne w instytucjach kredytowych, finansowych spółkach holdingowych i finansowych spółkach holdingowych o działalności mieszanej (tj. członków zarządów i rad nadzorczych oraz osób zajmujących kluczowe stanowiska), w tym zarówno pod kątem merytorycznym, jak i formalnym (kryteria odpowiedności i proces oceny).

Odpowiedność i przydatność weryfikowana jest pod kątem kryteriów:

- odpowiedność kwalifikacji, tj.:
 - wykształcenia,
 - doświadczenia zawodowego w szczególności na stanowiskach menedżerskich,
 - wiedzy w szczególności na temat rynków finansowych i ram regulacyjnych (przepisy europejskie dotyczące nadzoru bankowego tj. CRD, CAD, wytyczne CEBS, EBA BTS; przepisy

krajowe – uchwały i rekomendacje KNF, przepisy Prawa Bankowego, przepisy Kodeksu Handlowego),

- szczegółowej wiedzy związanej z daną funkcją, ogólna wiedza z zakresu działalności całego banku.
- osobista wiarygodność, uczciwość, obiektywizm i dobra reputacja: osoby zajmujące stanowiska w organach zarządzających muszą odznaczać się osobistą wiarygodnością, uczciwością, obiektywizmem i dobrą reputacją w związku z tym weryfikowane są:
 - ewentualne orzeczenia sądowe i administracyjne,
 - przestrzeganie standardów zawodowych,
 - odpowiedniość relacji biznesowych.
- kryteria ładu korporacyjnego: ocenie podlega niezależność oraz ujawnienie wszelkich potencjalnych źródeł konfliktu interesów, a w szczególności: osobistych, zawodowych i biznesowych, powiązania z Członkami Zarządu/Rady Nadzorczej Banku, jego spółek zależnych oraz spółki dominującej w stosunku do Banku lub większościowym akcjonariuszem Banku, spółką dominującą w stosunku do Banku lub spółkami zależnymi Banku. Przy ocenie odpowiedniości należy w szczególności wziąć pod uwagę:
 - dyspozycyjność czasową,
 - niezależność - każdy członek organu zarządzającego musi odznaczać się zdolnością do podejmowania decyzji w sposób niezależny,
 - inne: stanowczość, wizja, zdolności przywódcze itp.

Ocenę wystawia się według następujących kryteriów:

- przydatny i odpowiedni: gdy dana osoba spełnia wszystkie wymagania dotyczące kwalifikacji i osobistej wiarygodności,
- przydatny i odpowiedni pod pewnymi warunkami: w sytuacji, gdy niektóre wymagania są spełnione tylko częściowo, Zarząd może samodzielnie ustalić odpowiednie warunki (np. przejście stosownego szkolenia), które dana osoba musi wypełnić w wyznaczonym terminie,
- nieprzydatny i nieodpowiedni: jeśli kandydat zdecydowanie nie spełnia wymogów wynikających z niniejszej polityki, albo nie wypełni w rozsądnym terminie warunków ustalonych przez Zarząd. Kandydat, który otrzymał taką ocenę, nie może być powołany na kluczowe stanowisko.

Członkowie organu zarządzającego mają obowiązek powiadomić o wszelkich istotnych zmianach w informacjach przedstawionych pierwotnie na potrzeby oceny odpowiedniości.

W zakresie strategii zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane mają zastosowanie Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez KNF i przyjęte przez Zarząd Banku, organ nadzorujący (Rada Nadzorcza) oraz organ stanowiący (Zgromadzenie Akcjonariuszy).

Dodatkowo, ocena odpowiedniości i przydatności osób na kluczowych stanowiskach jest realizowana na podstawie zapisów Polityki Przydatności i Odpowiedniości.

Zasady ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych to zbiór zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania.

Oświadczenia Zarządu dotyczące zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem w ramach systemu zarządzania ryzykiem oraz w ramach zarządzania kapitałem zostały przedstawione w Sprawozdaniu z działalności Zarządu Raiffeisen Bank Polska S.A. w 2015 roku w punktach 10.5 i 10.8.

Począwszy od 3 kwartału 2015 roku przygotowywany jest na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej Raport Ryzyka, który w sposób zintegrowany przedstawia wszystkie istotne ryzyka ponoszone przez Bank oraz ich pomiar.

Raport prezentuje zarówno ryzyka uwzględniane przy kalkulacji regulacyjnych wymogów kapitałowych (ryzyko kredytowe, rynkowe oraz operacyjne) oraz dodatkowo ryzyka materialne zidentyfikowane w ramach procesu ICAAP (np. ryzyko koncentracji, ryzyko płynności, stopy procentowej, kapitałowe, modeli i inne). Składa się on z części podsumowującej, w której przedstawione są podstawowe wskaźniki ryzyka i zyskowności dla całego Banku oraz sytuacja kapitałowa Banku oraz części szczegółowej zawierającej detaliczny opis poziomu poszczególnych ryzyk oraz wskazanie zmian w okresie do poprzedniego kwartału.

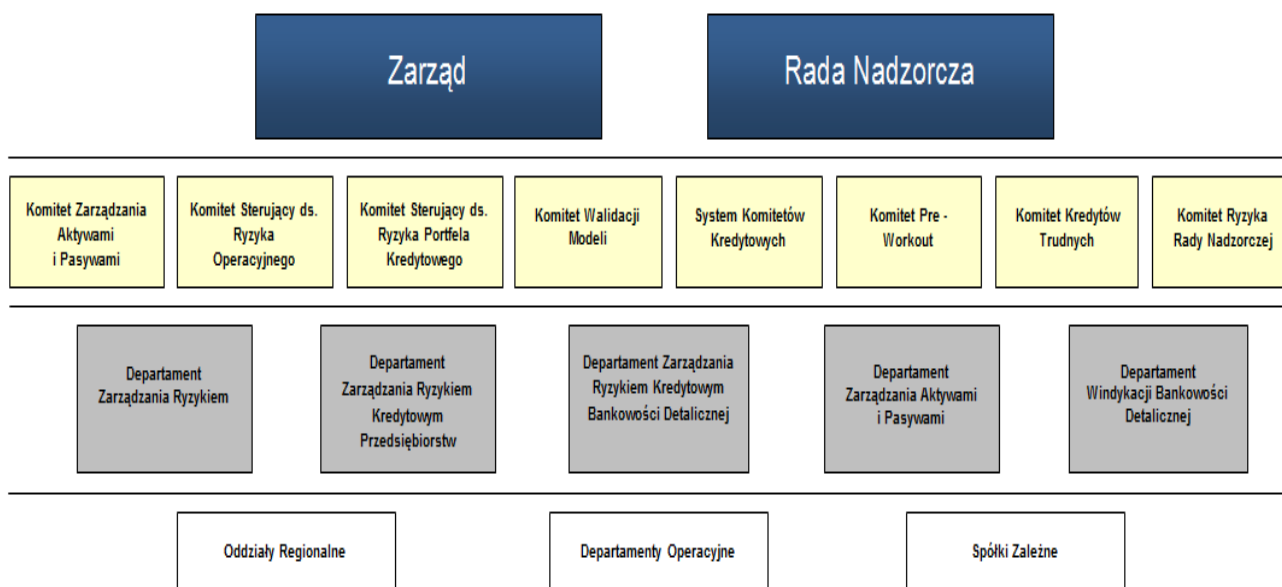
4. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania i monitorowania ryzyka w Banku stanowi proces przebiegający na wielu poziomach:

- decyzji podejmowanych przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd Banku m.in. w ramach systemu Komitetów ryzyka,
- kontroli realizowanej przez Departament Zarządzania Ryzykiem (RBPL i RLPL), Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Bankowości Detalicznej, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Przedsiębiorstw, Departament Windykacji Bankowości Detalicznej, a także Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami,
- operacyjnego zarządzania ryzykiem – realizowanego na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych podejmujących ryzyko.

W skład Zarządu Banku wchodzi Prezes, trzech Wiceprezesów i trzech Członków Zarządu.

Schemat I - Proces zarządzania i monitorowania ryzyka w Banku

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Banku.

Jednostki organizacyjne posiadające kompetencje zapewnienia poprawności, zgodności i jakości zarządzania organizacją oraz rozwoju organizacji Banku podlegają bezpośrednio Prezesowi Zarządu.

Piony operacyjne, skupiające jednostki organizacyjne Banku, są nadzorowane przez Wiceprezesów oraz Członków Zarządu.

Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

Tabela 4 poniżej prezentuje listę Komitetów funkcjonujących w obszarze zarządzania ryzykiem wraz z ich zakresami odpowiedzialności w tym obszarze.

Tabela 4. System komitetów ryzyka w Raiffeisen Bank Polska S.A.

Nazwa komitetu	Zakres odpowiedzialności
Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami	Zatwierdzanie zasad zarządzania ryzykiem w odniesieniu do ogólnej zdolności Banku do podejmowania ryzyka. Alokacja kapitału do poszczególnych obszarów ryzyka. Monitorowanie realizacji przyjętej strategii zarządzania aktywami i pasywami Banku.
Komitet Sterujący ds. Ryzyka Operacyjnego	Zatwierdzanie zasad oraz monitorowanie realizacji polityki i strategii zarządzania ryzykiem operacyjnym.
Komitet Sterujący ds. Ryzyka Portfela Kredytowego	Rozwój i wdrażanie polityk i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym. Monitorowanie ryzyka portfela kredytowego. Analiza wpływu czynników zewnętrznych na ryzyko portfela kredytowego.
Komitet Walidacji Modeli Ryzyka	Zarządzanie ryzykiem modeli stosowanych w Banku. Ocena jakości stosowanych modeli i wykorzystywanej metodologii. Akceptacja wyników walidacji i przeglądów modeli. Akceptacja estymacji parametrów oraz wyników kalkulacji miar ryzyka. Zapewnienie zgodności regulacyjnej w obszarze oceny adekwatności kapitałowej, procesów pomiaru ryzyka, modeli i metodologii.
System Komitetów Kredytowych	Podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanych kompetencji.
Komitet Kredytów Trudnych	Podejmowanie decyzji dotyczących strukturyzowania portfela kredytowego klientów z wysokim zaangażowaniem kredytowym oraz trudnej sytuacji finansowej i/lub prawnej.
Komitet Pre-Workout	Przegląd i omawianie relacji kredytowych w obszarze bankowości korporacyjnej, w przypadku których stwierdzono sygnały wczesnego ostrzeżenia o możliwych problemach w realizacji zobowiązań kredytowych wobec Banku. Brak kompetencji kredytowych – wszystkie konieczne zmiany warunków kredytowych odbywają się zgodnie z obowiązującymi kompetencjami kredytowymi na odpowiednich szczeblach
Komitetu Ryzyka Rady Nadzorczej	Analiza przedstawionych przez Zarząd informacji dotyczących obserwowanego poziomu ryzyka w Banku oraz planów związanych z podejmowaniem ryzyka. Ocena strategii zarządzania ryzykiem w Banku z punktu widzenia zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania oraz wyznaczania akceptowalnych i zgodnych z regulacjami poziomów ryzyka w obszarach działalności Banku.

Ponadto w Banku działa Komitet Audytu, który w uzupełnieniu do Komitetu Ryzyka raportując bezpośrednio do członków Rady Nadzorczej umożliwi Radzie niezależną kontrolę nad profilem ryzyka Banku.

5. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe to ryzyko poniesienia strat w wyniku niedotrzymania warunków umowy kredytowej przez kontrahenta lub ryzyko spadku wartości ekonomicznej wierzytelności Banku w wyniku pogorszenia się zdolności kontrahenta do obsługi zobowiązań.

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Banku wynika głównie z prowadzonej działalności kredytowej oraz w mniejszym stopniu ze sprzedaży i operacji dokonywanych w ramach portfela handlowego, instrumentów pochodnych oraz udziału w transakcjach płatniczych i rozliczeniach papierów wartościowych na rachunek Banku oraz na rachunek klientów Banku.

5.1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Funkcja zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku jest sprawowana przez Departament Zarządzania Ryzykiem, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Bankowości Detalicznej, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Przedsiębiorstw oraz Departament Windykacji Bankowości Detalicznej. Zarządzanie ryzykiem kredytowym wspiera system Komitetów Kredytowych odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanych im uprawnień oraz Komitet Sterujący ds. Ryzyka Portfela Kredytowego, którego zadaniem jest m.in. rozwój i wdrażanie polityk i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym, monitoring ryzyka portfela kredytowego oraz zapewnianie stosowania i odpowiedniego utrzymania efektywnych systemów zarządzania ryzykiem portfela kredytowego. RLPL uczestniczy w procesie zarządzania ryzykiem na poziomie Grupy zarówno poprzez ścisłą współpracę Departamentu Zarządzania Ryzykiem RLPL z departamentami ryzyka Banku, jak i w ramach funkcjonujących komitetów.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku składa się z następujących etapów:

- identyfikowania ryzyka kredytowego, które polega na rozpoznaniu źródeł ryzyka, jego istotności oraz powiązań pomiędzy poszczególnymi jego rodzajami,
- pomiaru ryzyka kredytowego, które obejmuje określenie metod kwantyfikacji ryzyka, mierzalnych parametrów związanych z ryzykiem oraz pomiar kosztów ryzyka,
- monitorowania ryzyka, które obejmuje przede wszystkim monitorowanie wysokości ponoszonego ryzyka oraz ocenę poprawności i skuteczności stosowanych narzędzi zarządzania i pomiaru ryzyka,
- raportowania ryzyka kredytowego, na które składa się informacja o rodzaju i poziomie ponoszonego ryzyka,
- podejmowania działań mających na celu ograniczanie poziomu ryzyka kredytowego.

W odniesieniu do indywidualnego klienta, monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty kredytu, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela kredytowego Banku, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela, związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Bank stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi kredytu lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu zwiększenie efektywności i skuteczności identyfikacji zagrożeń oraz określenie działań podejmowanych w sytuacji zmian poziomu ryzyka.

Aktualizowane przez Bank corocznie polityki kredytowe zawierają wytyczne odnośnie poziomu akceptowanego przez Bank ryzyka kredytowego i metod jego pomiaru. Polityki kredytowe są zgodne ze standardami Grupy i dostosowane do specyfiki działalności kredytowej Banku.

5.2. Pomiar ryzyka kredytowego

5.2.1. System ratingowy

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest z wykorzystaniem kart scoringowych. Scoring to technika statystyczna, której celem jest oszacowanie, z wykorzystaniem dostępnej informacji, prawdopodobieństwa zajścia zdarzenia w określonym punkcie w przyszłości. Pozwala on Bankowi określić prawdopodobieństwo defaultu klienta starającego się o otrzymanie kredytu lub klienta, który jest już klientem Banku.

W Banku wykorzystywane są następujące rodzaje scoringu:

- **scoring aplikacyjny**, który ocenia pojedynczy wniosek kredytowy oraz prawdopodobieństwo wywiązania się klienta z jego zobowiązań. Ocena opiera się na analizie zachowania klientów o podobnej charakterystyce, dla których dostępne są dane historyczne,
- **scoring behawioralny**, który opiera się na analizie danych historycznych dotyczących obecnych klientów Banku. Przy ocenie klienta uwzględnia się jego dotychczasowe zachowanie na podstawie analizy zmiennych określonych przez Bank. Przeprowadza się go m.in. w celu określenia nowych limitów kredytowych dla obecnych klientów, udostępnienia nowych produktów lub zmian warunków umowy kredytowej.

Istniejące systemy oceny ryzyka odzwierciedlają zarówno ryzyko klienta jak i ryzyko transakcji.

Ocena zdolności kredytowej **klienta detalicznego** dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych, zbudowanych dla poszczególnych produktów kredytowych przy użyciu metod statystycznych. Wartości scoringu w obrębie modelu pozwalają na uszeregowanie klientów pod względem ryzyka. Im niższy score zostanie nadany klientowi, tym wyższa grupa ratingowa i większe ryzyko, że w przypadku danego klienta wystąpi zdarzenie niewykonania zobowiązania.

Wyniki uzyskane z różnych kart scoringowych poddawane są procesowi kalibracji. Bank stosuje kalibrację, która standaryzuje relacje pomiędzy scorem a liczbą rachunków dobrych przypadających na każdy rachunek zły. Proces kalibracji można rozumieć jako przypisywanie wartości PD (prawdopodobieństwo defaultu) do oceny ratingowej (rating grade). Kalibracja jest niezbędna do budowy spójnej skali ratingowej. Dzięki niej wyniki każdej karty scoringowej są porównywalne między sobą.

W przypadku **klientów niedetalicznych** segmentu przedsiębiorstw podobnie jak dla klientów detalicznych do oceny wiarygodności kredytowej Bank wykorzystuje wyniki kart scoringowych. Ocena punktowa bazuje na ocenie danych finansowych, czynników jakościowych oraz w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw danych behawioralnych. Na podstawie oceny punktowej oraz informacji o zidentyfikowanym sygnale ostrzegawczym wyznaczany jest rating klienta oraz przypisywany parametr PD.

W przypadku klientów niedetalicznych pozostałych segmentów (jednostki samorządu lokalnego, instytucje finansowe, zakłady ubezpieczeń, projekty inwestycyjne, rządy i banki centralne) zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego, którego zadaniem jest przyporządkowanie klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa jest ustalana na podstawie analizy czynników ilościowych oraz jakościowych, a także informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Analiza ilościowa opiera się na badaniu kondycji finansowej klienta i konstrukcji wskaźników będących podstawą do nadania ratingu.

Bank stosuje cztery skale wewnętrznych ratingów:

- skala dotycząca klientów korporacyjnych,
- skala dotycząca klientów SME,
- skala dotycząca projektów inwestycyjnych,
- skala dotycząca banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych oraz instytucji sektora finansowego i publicznego.

5.2.2. Metody pomiaru

Metody zarządzania ryzykiem kredytowym Banku są rozwijane w kierunku zgodności z wymaganiami zaawansowanych metod kalkulacji wymogów kapitałowych tzw. metody ratingów wewnętrznych (IRB). W celu wyznaczenia poziomu odpisów aktualizujących poprzez wyliczenie utraty wartości dla pozycji bilansowych

i pozabilansowych Bank stosuje metody oparte na wewnętrznych modelach, dokonując estymacji parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwo defaultu),
- LGD (strata w wyniku niewypłacalności),
- CCF (współczynnik konwersji kredytowej dla części pozabilansowej ekspozycji).

PD (Probability of Default) - to podstawowy parametr determinujący poziom wagi ryzyka w ramach metody zaawansowanej kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Parametr PD oznacza prawdopodobieństwo niewypłacalności kontrahenta w zadanym horyzoncie czasu. W zakresie stosowania na potrzeby odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości dla ekspozycji, w przypadku których zaszyły przesłanki utraty wartości, ale jeszcze nie zostały zidentyfikowane, Bank stosuje oszacowanie parametru PD w okresie identyfikacji przesłanki utraty wartości (tzw. okres LIP) na okresie obserwacji, który zgodnie z założeniami odzwierciedla bieżące warunki rynkowe. Na potrzeby kalkulacji wymogów kapitałowych Bank stosuje parametr PD estymowany w sposób zapewniający uwzględnienie długoterminowych trendów w kształtowaniu się stopy szkodowości, gdzie niewypłacalność klienta identyfikowana jest w okresie 12 miesięcznym.

LGD (Loss Given Default) - współczynnik straty w momencie niewykonania zobowiązania - jest to procentowa wielkość straty, na którą narażony jest bank w momencie defaultu klienta. Parametr ten odzwierciedla fakt, że po wystąpieniu zdarzenia default bank nie traci całej ekspozycji na ryzyko, a zazwyczaj pewną jej część.

CCF (Credit Conversion Factor) – współczynnik konwersji kredytowej dla pozycji pozabilansowych. Współczynnik określa oczekiwaną wartość wykorzystania ekspozycji pozabilansowej w przypadku zajścia zdarzenia default. Niezbędny jest do obliczenia oczekiwanej wartości straty w przypadku niewypłacalności EAD (Exposure At Default).

EAD to wartość ekspozycji banku na moment wystąpienia zdarzenia default - składa się ona z części bilansowej ekspozycji (faktycznej wykorzystanej) oraz części pozabilansowej, której określonego poziomu wykorzystania spodziewamy się w przypadku defaultu. Wykorzystaną część pozabilansową oblicza się mnożąc jej wartość przez współczynnik konwersji.

W przypadku portfela klientów detalicznych parametry PD, LGD oraz CCF są estymowane na podstawie danych historycznych dostępnych w Banku lub w niewielkim zakresie – w przypadku niewystarczającej ilości danych do wykonania estymacji - ustalane ekspercko.

W przypadku klientów niedetalicznych parametr PD wyznaczany jest w oparciu o wyniki estymacji statystycznej oraz dla niektórych segmentów, dla których brak jest wystarczającej ilości obserwacji, metodami

mieszanymi przy uwzględnieniu oczekiwań ekspertów. Parametry LGD oraz CCF nie są przedmiotem estymacji dla portfela niedetalicznego. Dla portfela ekspozycji niezabezpieczonych Bank stosuje parametry nadzorcze, dla ekspozycji zabezpieczonych Bank stosuje ocenę ekspercką.

Ryzyko portfela klientów niedetalicznych na poziomie indywidualnego klienta korporacyjnego (PD) mierzone jest z wykorzystaniem modeli ratingowych. W celu oceny indywidualnego ryzyka portfela niedetalicznego Bank stosuje następujące modele ratingowe:

- model dla dużych przedsiębiorstw,
- model dla średnich i małych przedsiębiorstw,
- model dla instytucji finansowych,
- model dla firm ubezpieczeniowych,
- model dla jednostek zbiorowego inwestowania,
- model dla jednostek samorządu lokalnego oraz jednostek sektora publicznego,
- model dla rządów i banków centralnych
- model dla finansowania specjalistycznego.

Estymacja parametrów na danych historycznych wykonywana jest dla dużych oraz dla małych i średnich przedsiębiorstw. W przypadku pozostałych modeli ratingowych wykorzystywane są oszacowania dostarczone przez zewnętrzne agencje ratingowe Moody's oraz Standard & Poor's.

5.2.3. Jakość modeli

Ryzyko modeli definiuje się jako ryzyko wdrożenia nieprawidłowych modeli, a także ryzyko niewłaściwego zastosowania modeli lub braku ich niezbędnej aktualizacji. Jest to również ryzyko nienależytej kontroli i monitoringu w trakcie cyklu życia modeli w Banku.

Bank dba o to, aby wykorzystywane modele były jak najlepszej jakości.

Odpowiedzialność za projektowanie, wprowadzanie oraz działanie systemu zarządzania ryzykiem modeli jest umiejscowiona na poziomie Zarządu Banku.

Za monitorowanie, ocenę oraz mitygację ryzyka modeli odpowiada Komitet Walidacji Modeli (KWM). Komitet tworzy też politykę zarządzania ryzykiem modeli oraz ocenia realizację założeń polityki.

Organem wykonawczym Komitetu Walidacji Modeli jest funkcja walidacji modeli wyodrębniona w ramach Departamentu Zarządzania Ryzykiem RBPL jako niezależna komórka, która odpowiada za organizację procesu zarządzania ryzykiem modeli, w szczególności nadzoruje proces budowy, implementacji oraz okresowej kontroli adekwatności modeli. Niezależność funkcji walidacji od funkcji budowy i utrzymania modeli, mająca na celu zapewnienie obiektywności oceny jakości modeli, jest wzmocniona poprzez funkcjonowanie KWM.

W celu efektywnego zarządzania ryzykiem modeli Bank określił:

- apetyt na ryzyko modeli,
- zasady zarządzania ryzykiem modeli,
- organizację procesu zarządzania ryzykiem modeli,
- metody oceny ryzyka modeli na poziomie indywidualnym oraz portfelowym,
- organizację oraz zasady procesu weryfikacji jakości modeli we wszystkich fazach życia modeli: w momencie powstania inicjatywy budowy modelu, jego budowy, implementacji oraz stosowania modelu.

Wykorzystywane modele poddawane są procesom monitoringu, przeglądu oraz walidacji.

Jednostka odpowiedzialna za budowę modeli zapewnia proces wewnętrznej oceny adekwatności modeli niezależnie od procesu walidacji modeli. W tym celu tworzony jest proces okresowego przeglądu jakości stosowanych metod estymacji. Celem monitoringu modelu jest utrzymanie jego adekwatności w zmieniającym się środowisku, ocena założeń modelu oraz jego stabilności.

Z częstotliwością roczną przeprowadzany jest również proces przeglądu modeli. Jego celem jest utrzymanie początkowej jakości modelu, dopasowanie modelu do bieżących warunków, w których funkcjonuje, a także zapewnienie poprawności użytkowania modelu i jego monitorowania.

Bank rozwinął proces walidacji obejmujący ocenę cech ilościowych oraz jakościowych modeli stosowanych w procesie zarządzania ryzykiem. Celem jest ocena ryzyka modeli przez pryzmat jakości danych, którymi zasilany jest model, zastosowanej metodologii/założeń a także procesów administrowania modelami.

Walidacja jakości oszacowań modeli z wykorzystaniem metod ilościowych bazuje na zastosowaniu metod statystycznych. Celem Banku jest sprawdzenie czy estymowane przez model wartości parametrów ryzyka nie są znacząco różne od ich faktycznej realizacji. W przypadku stwierdzenia niewystarczającej jakości modelu Bank podejmuje kroki w celu jego przebudowania.

Bank ocenia metodami jakościowymi ryzyko danych oraz administrowania. Celem jest ograniczenie błędów niewynikających z zastosowanego aparatu statystyczno-ekonometrycznego.

5.3. Portfel kredytowy

5.3.1. Koncentracja

W celu kontroli ryzyka portfela kredytowego w zakresie oczekiwanych i nieoczekiwanych strat, Bank monitoruje ryzyko koncentracji, określa limity koncentracji ryzyka kredytowego dla potrzeb kontroli wewnętrznej i zarządza ekspozycją na ryzyko w ramach tych limitów poprzez regularny system monitorowania.

Bank monitoruje ryzyko koncentracji w odniesieniu do:

- zaangażowań wobec pojedynczych klientów oraz grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie – zgodnie z § 71 ustawy Prawo bankowe,
- zaangażowań wobec portfeli kredytowych.

Bank monitoruje wykorzystanie limitu koncentracji zaangażowań wynikającego z art. 395 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 r. dotyczącego ekspozycji wobec pojedynczego klienta lub grupy powiązanych klientów.

Wartość dopuszczalnego limitu koncentracji kredytowej względem pojedynczego klienta lub grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 5. Dopuszczalny limit koncentracji względem pojedynczego klienta lub grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie

Dopuszczalny limit koncentracji	31 grudnia 2015
Limit koncentracji zaangażowań (25%)	1 456 779

Na dzień 31 grudnia 2015 roku Bank nie posiadał zaangażowań przekraczających limity koncentracji. Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy podlega dalszym ograniczeniom w formie szczegółowych limitów dotyczących narażenia na ryzyko kredytowe oraz dzienne limity ryzyka dostaw, dotyczące pozycji takich jak walutowe kontrakty terminowe. Faktyczna ekspozycja na ryzyko jest na bieżąco porównywana z dopuszczalnym limitem.

Ponadto w celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego wprowadzono odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające poziom portfela kredytowego. Bank monitoruje przestrzeganie limitu koncentracji zarówno na etapie poprzedzającym podpisanie umowy z klientem, jak również przy analizie istniejących zaangażowań.

5.3.2. Zabezpieczenia

Bank udziela kredytów klientom posiadającym zdolność kredytową i dążąc do wzmocnienia bezpieczeństwa zaangażowanych środków, ustanawia odpowiednie zabezpieczenia.

Przyjmowane przez Grupę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej,
- zastaw rejestrowy,
- kaucja,
- blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych,
- gwarancja bankowa,
- gwarancja skarbu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancja korporacyjna,
- poręczenie,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- cesja wierzytelności,
- weksel,
- ubezpieczenie kredytu,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym.

Zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu.

Formę zabezpieczenia kredytu Bank ustala, biorąc pod uwagę m.in.:

- rodzaj i wysokość zabezpieczanych wierzytelności,
- okres kredytowania,
- sytuację finansową kredytobiorcy,
- ryzyko związane z transakcją oraz wykonaniem umowy kredytowej,
- cechy danego zabezpieczenia wynikające z właściwych regulacji prawnych oraz umowy o ustanowienie danego zabezpieczenia,
- możliwość zaspokojenia z przyjętego zabezpieczenia wierzytelności Banku w najkrótszym czasie,
- status prawny zobowiązanego,
- wartość przedmiotu zabezpieczenia,

- istniejące obciążenia przedmiotu zabezpieczenia,
- koszt ustanowienia zabezpieczenia.

Decyzja w przedmiocie zabezpieczenia konkretnej transakcji kredytowej jest elementem decyzji kredytowej.

Przy obliczaniu procentowego pokrycia ekspozycji kredytowej wartością zabezpieczeń pod uwagę może być brane wyłącznie zabezpieczenie, które spełnia poniższe wymagania:

- Bank musi posiadać prawidłowo udokumentowany i prawnie możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do zabezpieczenia,
- zabezpieczenie musi posiadać trwałą wartość wewnętrzną oraz przynajmniej przez okres trwania umowy kredytowej być regularnie monitorowane i wyceniane,
- zabezpieczenie musi być zamienione w środki pieniężne w rozsądnym czasie, w oparciu o udokumentowane orzecznictwo,
- nie powinna istnieć duża korelacja pomiędzy wartością zabezpieczenia a sytuacją finansową kredytobiorcy.

W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe przeglądy zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależniona jest od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmuje:

- wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu,
- prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem,
- prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów ubezpieczeniowych dotyczących zabezpieczeń rzeczowych (przegląd polis ubezpieczeniowych, sposobów ich opłacania, terminów ważności).

W czasie wykorzystania i spłaty kredytu Bank może żądać od kredytobiorcy dodatkowego zabezpieczenia oprócz już określonego w umowie kredytowej, jeżeli - w ocenie Banku - obniżyła się wartość ustanowionych zabezpieczeń, pogorszyła się sytuacja ekonomiczna lub finansowa kredytobiorcy albo innego zobowiązanego lub istnieją przesłanki, że takie pogorszenie nastąpi.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy kredytami obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi, oraz ze stwierdzoną utratą wartości i bez utraty.

5.3.3. Sekurytyzacja

W sierpniu 2015 r. RBPL zakończył, trwający od 2006 roku, program syntetycznej sekurytyzacji. Transakcja ta polegała na zawarciu umowy pozabilansowej transakcji kredytowej pomiędzy Bankiem a KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau), w celu przeniesienia wszystkich ryzyk kredytowych związanych z kredytami w sekurytyzowanym portfelu, który pierwotnie obejmował aktywa o wartości 267 mln EUR. W wyniku rozliczenia transakcji RBPL uzyskał środki w wysokości 9 660 tys. PLN (pozycja zaprezentowana w nocie nr 6 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego RBPL w pozycji Odzyski ze sprzedaży wierzytelności i inne).

W grudniu 2014 roku rozpoczął się trzeci program sekurytyzacji należności RLPL z tytułu leasingu finansowego. W ciągu trzech lat od zawarcia transakcji Grupa może sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 950 mln zł. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych jest ROOF Poland Leasing 2014 Ltd., spółka celowa z siedzibą w Irlandii. RLPL w związku z transakcją sekurytyzacji udzielił spółce celowej pożyczki, która w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmniejsza zobowiązania z tytułu sekurytyzacji. Na dzień 31 grudnia 2015 roku wartość

pożyczki wraz z niezapłaconymi odsetkami wyniosła 253.049 tys. zł (2014: 333.352 tys. zł). W grudniu 2015 roku program został zmodyfikowany, w szczególności limit został zwiększony do 1.475 mln zł. Głównymi korzyściami przedmiotowej transakcji jest pozyskanie długoterminowych źródeł finansowania oraz ich dywersyfikacja. Na dzień raportowy wartość aktywów sekurytyzowanych w ramach tego programu wyniosła 1.397.146 tys. zł (2014: 948.545 tys. zł).

W kwietniu 2015 roku zakończył się drugi program sekurytyzacji wierzytelności leasingowych, rozpoczęty w 2012 r., i RLPL spłacił w całości wynikające z niego zobowiązania. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych była spółka celowa Compass Variety Funding Limited z siedzibą w Irlandii.

Sekurytyzowane wierzytelności leasingowe prezentowane są w aktywach Grupy z uwagi na niespełnienie warunków wyłączenia składnika aktywów z bilansu określonych w MSR 39 pkt. 19, w szczególności warunku obowiązku niezwłocznego przekazywania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów. Nie spełniają one kryteriów transferu ryzyka i nie są traktowane jako pozycja sekurytyzacyjna z perspektywy kalkulacji adekwatności kapitałowej.

Informacje o wartości należności RLPL objętych sekurytyzacją według stanu na 31 grudnia 2015 prezentuje poniższe zestawienie:

Tabela 6. Należności objęte sekurytyzacją w RLPL

	Wartość transakcji
Wartość bilansowa aktywów	1 397 146
Wartość bilansowa zobowiązań	1 141 751
Pozycja netto	255 395

5.4. Ryzyko kredytowe kontrahenta

Ryzyko kredytowe kontrahenta oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta transakcji przed ostatecznym rozliczeniem przepływów środków pieniężnych związanych z tą transakcją.

Bank do obliczania ekwiwalentu bilansowego pochodnych transakcji pozabilansowych w celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta stosuje metodę wyceny rynkowej.

Ekwiwalent bilansowy transakcji narażonej na ryzyko kontrahenta dzieli się na:

- ekspozycję bieżącą,
- ekspozycję potencjalną.

Ekspozycją bieżącą jest koszt zastąpienia, czyli wartość rynkowa transakcji, gdy jest ona dodatnia, lub zero, gdy jest ujemna.

Wartość ekspozycji potencjalnej (add-on) jest modelowana za pomocą iloczynu wartości nominalnej kontraktu i wagi ryzyka produktu przypisanej tej transakcji (z wyjątkiem jednowalutowych transakcji zamiany zmiennej stopy procentowej na zmienną stopę procentową, w przypadku których oblicza się jedynie koszt zastąpienia).

Proces obliczania aktywów ważonych ryzykiem jest oparty na następujących parametrach:

- nominal transakcji,
- typ kontraktu,
- poziom uprzywilejowania,
- termin zapadalności transakcji,
- wartość rynkowa kontraktu.

Wycena instrumentów pochodnych dla celów rachunkowości finansowej dokonywana jest w Banku zgodnie z MSR 39 do wartości godziwej.

Tabela 7. Informacje dotyczące ryzyka kredytowego kontrahenta

Pozycja	Wartość
Dodatnia wartość godziwa brutto, w tym:	562 046
wartości netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych	568 804
Ekwiwalent bilansowy transakcji pochodnych	926 479
Zabezpieczenie finansowe, wartość skorygowana	13 150
Saldowanie ekspozycji	894 031
Wartość ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka kontrahenta	42 837

Na datę raportową Bank korzystał z prawnie obowiązującej umowy saldowania ekspozycji wobec podmiotu dominującego (RBI), wobec czego z tego tytułu pomniejszyła ekspozycję kredytową, kalkulując ją na bazie netto, a nie brutto. Korzyść z tytułu saldowania / pomniejszenie ekspozycji wyniosło 894 031 tys. zł.

W portfelu Banku nie występują kredytowe instrumenty pochodne. Bank nie szacuje współczynnika alfa.

Przypisanie kapitału wewnętrznego i limitów kredytowych na ryzyko kredytowe kontrahenta przebiega w analogiczny sposób jak dla ekspozycji kredytowych.

Analiza zdolności kredytowej kontrahenta transakcji obciążonych ryzykiem kontrahenta odbywa się w analogiczny sposób jak wskazany dla innych ekspozycji kredytowych, poprzez zarządzanie limitami klienta w ramach decyzji podejmowanych przez Komitety Kredytowe.

Bank dokonuje korekt wyceny ekspozycji obciążonej ryzykiem kredytowym kontrahenta. Korekty te obejmują zarówno korektę o bieżącą wartość rynkową ryzyka kredytowego kontrahenta wobec Banku (tzw. Credit Valuation Adjustment, CVA) jak i korektę o bieżącą wartość rynkową ryzyka kredytowego Banku względem kontrahentów (Debit Valuation Adjustment, DVA). W procesie kalkulacji tych korekt uwzględniane są dostępne dane rynkowe o ryzyku kredytowym kontrahentów (tj. indywidualne oraz sektorowe krzywe kredytowych instrumentów pochodnych, tzw. Credit Default Swap, CDS).

Ponadto Bank wyznacza wymogi kapitałowe w zakresie wymaganego poziomu funduszy własnych z tytułu ryzyka związanego z CVA. Wymóg ten kalkulowany jest zgodnie z metodą standardową. Wartość ekspozycji na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej na datę sprawozdania finansowego wyniosła 14 769 tys. zł.

W odniesieniu do otwartych ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych w przypadku klientów, którzy zostali sklasyfikowani jako niewypłacalni, Bank przyjął politykę konwersji ekspozycji na należność kredytową, tak by transakcje te z uwagi na czynniki rynkowe nie powodowały zwiększenia utraty wartości.

W celu zabezpieczenia należytego wykonania przez klienta zobowiązań wynikających z transakcji, Bank może zażądać od klienta ustanowienia kaucji w rozumieniu art. 102 Prawa Bankowego w wysokości określonej przez Bank, o ile Bank i klient nie uzgodnią inaczej w umowie. Ponadto Bank może zażądać złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji w trybie art. 97 Prawa Bankowego, lub innej formy zabezpieczenia w związku z treścią art. 93 Prawa Bankowego.

Kaucja jest ewidencjonowana na rachunku Banku i zabezpiecza wszelkie istniejące lub mogące powstać w przyszłości wierzytelności Banku z tytułu rozliczenia i realizacji transakcji.

W przypadku, gdy bieżąca wycena rynkowa transakcji z kaucją początkową jest wartością ujemną i przekracza kwotę powstałą w wyniku przemnożenia wskaźnika procentowego, określonego w odpowiedniej umowie lub warunkach transakcji i wartości aktualnej kaucji, Bank jest uprawniony do wezwania klienta do uzupełnienia zabezpieczenia lub ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia w wyznaczonym terminie, przy

czym klient jest zobowiązany do uzupełnienia zabezpieczenia lub ustanowienia dodatkowego w wysokości wskazanej ujemnej wartości bieżącej wyceny rynkowej transakcji pomniejszonej o wartość dokonanych wcześniej dobezpieczeń.

W przypadku gdy klient nie spełnia lub nienależyte stosuje się do obowiązków wynikających z przepisów prawa oraz umów, w szczególności w przypadku opóźnień klienta w zaspokajaniu roszczeń Banku, lub nieautoryzowanych przekroczeń na rachunku bieżącym klienta wynikających z rozliczenia danej transakcji, Bank może dokonać transferu środków finansowych z kaucji w wysokości odpowiadającej kwocie należności Banku wraz z odsetkami za zwłokę.

5.5. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględnione w portfelu handlowym

Bank wykazuje w bilansie ekspozycje kapitałowe, które nie są zaliczane do portfela handlowego. Część z posiadanych instrumentów została nabyta z przyczyn strategicznych i wynika z posiadanych udziałów w podmiotach zależnych wyłączonych z konsolidacji. Pozostałe zostały nabyte w celu osiągnięcia zysków kapitałowych.

Tabela 8. Ekspozycje kapitałowe nieuwzględniane w portfelu handlowym w podziale ze względu na cel nabycia

Cel nabycia	Wartość bilansowa
Przyczyny strategiczne	52 747
Zyski kapitałowe	95 443
Razem:	148 190

Posiadane przez Bank ekspozycje kapitałowe, które nie są zaliczane do portfela handlowego nie są notowane na regulowanych rynkach giełdowych. Z uwagi na brak informacji na temat wiarygodnej ceny rynkowej tych ekspozycji ich wartość godziwą stanowi wartość bilansowa.

Ekspozycje są poddawane okresowym testom na utratę wartości. Na dzień 31 grudnia 2015 w księgach Banku uwzględniony jest łączny odpis na inwestycje kapitałowe w kwocie 32 399 tys. zł.

W odniesieniu do pozostałych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Bank w 2015 roku nie zrealizował zysków ani strat ze sprzedaży lub likwidacji.

5.6. Odpisy z tytułu utraty wartości

Do wyznaczenia wysokości odpisów z tytułu utraty wartości bilansowych ekspozycji kredytowych oraz rezerw na pozabilansowe zobowiązania warunkowe Bank stosuje Międzynarodowe Standardy Rachunkowości.

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu ekspozycji kredytowej w księgach rachunkowych. O utracie wartości składnika lub grupy aktywów jest mowa wyłącznie wtedy, gdy zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane, przyszłe przepływy pieniężne wynikające z ekspozycji kredytowej lub grupy ekspozycji kredytowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych zalicza się uzyskane przez Bank informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- niewypłacalność kredytobiorcy związana z pogorszeniem się jego sytuacji finansowo-ekonomicznej,
- umorzenie części zaangażowania,

- opóźnienie w spłacie należności przekraczające 90 dni,
- niekorzystne zmiany w otoczeniu ekonomicznym kredytobiorcy, powiązane z ryzykiem regionu, kraju, branży, grup klientów lub produktów,
- zmiany w warunkach umowy takie jak: wypowiedzenie umowy, postawienie kredytu w stan natychmiastowej wymagalności, wydłużenie okresu umowy, wymuszona restrukturyzacja zadłużenia,
- kwestionowanie bilansowej ekspozycji kredytowej przez kontrahenta na drodze postępowania sądowego,
- stwierdzone przypadki defraudacji,
- uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego, bankructwa lub śmierci klienta.

Wartość bilansowa składników aktywów zostaje zmniejszona poprzez aktualizację, a kwota odpisu obciąża rachunek zysków i strat.

5.6.1. Podejście i metody przyjęte do ustalenia korekt wartości i rezerw

Podstawowym kryterium podziału portfela z punktu widzenia identyfikacji ekspozycji, które utraciły wartość oraz wyznaczania odpisów, jest jego podział na część detaliczną i niedetaliczną. W przypadku klientów niedetalicznych ocena wiarygodności klienta wyznaczana jest na podstawie ratingu, który determinuje wartości parametrów wykorzystywanych w procesie kalkulacji odpisów.

W przypadku klientów detalicznych w celu kalkulacji odpisów stosowany jest podział portfela na jednolite pod kątem ryzyka kredytowego grupy.

Bank stosuje następujące podejścia do pomiaru utraty wartości:

- analiza na bazie portfelowej (analiza grupowa) bez utraty wartości – w podejściu tym ekspozycje poddawane są analizie grupowej pod kątem oszacowania odpisów/rezerw na poniesione, lecz jeszcze niezidentyfikowane straty (IBNR).
- analiza na bazie portfelowej (analiza grupowa) z utratą wartości – analizą objęte są ekspozycje, dla których zidentyfikowano przesłanki świadczące o utracie wartości.
- analiza na bazie indywidualnej – w odniesieniu do należności ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości.

Bank tworzy odpisy portfelowe na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty kredytowe (IBNR). Odpisy portfelowe stanowią odzwierciedlenie poziomu strat kredytowych oszacowanych na podstawie historii strat dla aktywów posiadających podobne charakterystyki ryzyka kredytowego, które zostały na dzień bilansowy poniesione, lecz nie można ich jeszcze powiązać z konkretnymi ekspozycjami.

Kalkulacja odpisów z tytułu utraty wartości w metodzie portfelowej opiera się na porównaniu wartości bilansowej składnika aktywów z wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W odniesieniu do ekspozycji detalicznych wartość oczekiwanych przepływów bazuje na wartości rynkowej zabezpieczenia lub określonym statystycznie, na podstawie danych historycznych, profilu odzysku dla danego typu zaangażowania.

W przypadku ekspozycji analizowanych indywidualnie odpisy z tytułu utraty wartości są wyznaczone ekspercko przez Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Bankowości Detalicznej i Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Przedsiębiorstw.

Odpis z tytułu utraty wartości ulega odwróceniu, jeżeli wartość bieżąca oczekiwanych przepływów pieniężnych wzrośnie na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości.

5.6.2. Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane

Do należności z rozpoznaną utratą wartości zaliczone są te ekspozycje, dla których stwierdzono przesłankę utraty wartości, a oczekiwana wartość przepływów pieniężnych jest mniejsza niż wartość zaangażowania. Ekspozycje przeterminowane definiowane są jako ekspozycje z opóźnieniem w spłacie należności przekraczającym 90 dni.

Zestawienie należności bilansowych analizowanych pod kątem utraty wartości indywidualnie i grupowo z podziałem na poszczególne typy klientów prezentuje tabela zamieszczona w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2015 w części Zarządzanie ryzykiem pkt 43 str. 153.

W porównaniu do roku 2014 wartość bilansowa należności netto wzrosła o 0,8 mld zł (z 43,6 mld zł do 44,4 mld zł).

Na koniec 2015 roku należności bez rozpoznanej utraty wartości, nieprzeterminowane, dla których nie stwierdzono przesłanki utraty wartości stanowiły 87% portfela (w porównaniu do 86% na koniec 2014 roku). Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości stanowiły 7,4% portfela wszystkich ekspozycji bilansowych (nieznaczny spadek w porównaniu z 2014 rokiem).

5.6.3. Korekty wartości i rezerw

Uzgodnienie zmian stanów korekt wartości w podziale na ekspozycje bilansowe z rozpoznaną utratą wartości i bez rozpoznanej utraty wartości prezentuje tabela zamieszczona w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2015 w części Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat pkt 6 str. 84.

W porównaniu z rokiem 2014 wartość odpisów z tytułu utraty wartości spadła o 53 mln zł.

W 2015 roku 48% odpisu na należności bilansowe zostało wygenerowane przez ekspozycje oceniane indywidualnie (w porównaniu do 51% w 2014 roku).

W 2015 roku odpisy aktualizujące wartość należności bilansowych, jak i pozabilansowych stanowiły koszty Banku w wysokości 187 mln zł. W porównaniu z 2014 jest to wzrost o 81 mln zł jednak uwzględniając odzyski ze sprzedaży wierzytelności daje to spadek rok do roku o 146 mln.

5.7. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego

Do obliczania kwot ekspozycji ważonych ryzykiem i wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę standardową określoną w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Zgodnie z regulacjami zawartymi w artykule 178 wyżej wymienionego Rozporządzenia Bank stosuje jednolite podejście w zakresie definicji niewykonania zobowiązania (default) we wszystkich obszarach zarządzania ryzykiem kredytowym, również dla celów liczenia wymogu kapitałowego.

Niewykonanie zobowiązania jest identyfikowane w przypadku zaistnienia pojedynczego lub obydwu poniżej przedstawionych zdarzeń:

- w opinii Banku istnieje małe prawdopodobieństwo wywiązania się dłużnika w pełni ze swoich zobowiązań kredytowych wobec Banku, jednostki dominującej lub którejkolwiek z jej jednostek zależnych bez konieczności podejmowania przez Bank działań takich jak realizacja zabezpieczenia,
- opóźnienie w wykonaniu przez dłużnika wszelkich istotnych zobowiązań kredytowych wobec Banku, jednostki dominującej lub którejkolwiek z jej jednostek zależnych przekracza 90 dni.

W procesie kalkulacji wymogu kapitałowego Bank uwzględnia również wytyczne zawarte w Rozporządzeniu Delegowanym Komisji (UE) nr 183/2014 z dnia 20 grudnia 2013 r., będącym uzupełnieniem Rozporządzenia CRR w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia sposobu obliczania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Tabela 9. Ekspozycja przed czynnikami konwersji będąca podstawą kalkulacji aktywów ważonych ryzykiem (RWA), korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego oraz wpływ zastosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego

Grupa ekspozycji	Kwota ekspozycji pierwotnej	w tym: ekspozycje wobec MŚP	Korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego	Średnia ekspozycja w 2015	Wartość ekspozycji zabezpieczonej gwarancjami	Wartość ekspozycji zabezpieczonej przez uznane zabezpieczenia finansowe
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	17 451 225	0	0	14 505 140	0	0
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	21 679	0	-93	23 361	0	0
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	22 689	0	-55	43 607	6 201	176
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	1 002 061	0	-205	988 836	27 261	2 741
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	17 325 234	8 128 265	-61 364	16 503 579	259 330	263 217
Ekspozycje detaliczne	11 411 365	4 158 470	-93 986	11 091 597	130 046	8 439
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	19 222 719	3 221 135	-102 640	19 732 937	0	0
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 213 480	1 126 561	-1 507 036	3 404 681	25 885	4 911
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	95 443	0	-14 548	55 129	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje kapitałowe	52 747	0	-17 851	51 247	0	0
Inne pozycje	4 032 117	0	0	4 956 469	0	0
Razem metoda standardowa:	73 850 758	16 634 431	-1 797 778	71 356 583	448 723	279 484

Tabela 10. Podział ekspozycji będącej podstawą kalkulacji aktywów ważonych ryzykiem (RWA)

Podział ekspozycji	Ekspozycja
Ekspozycje bilansowe	62 327 380
Ekspozycje pozabilansowe, w tym:	9 946 163
0%	6 676 616
20%	54 138
50%	3 182 618
100%	32 791
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych	1 577 216
Razem:	73 850 758

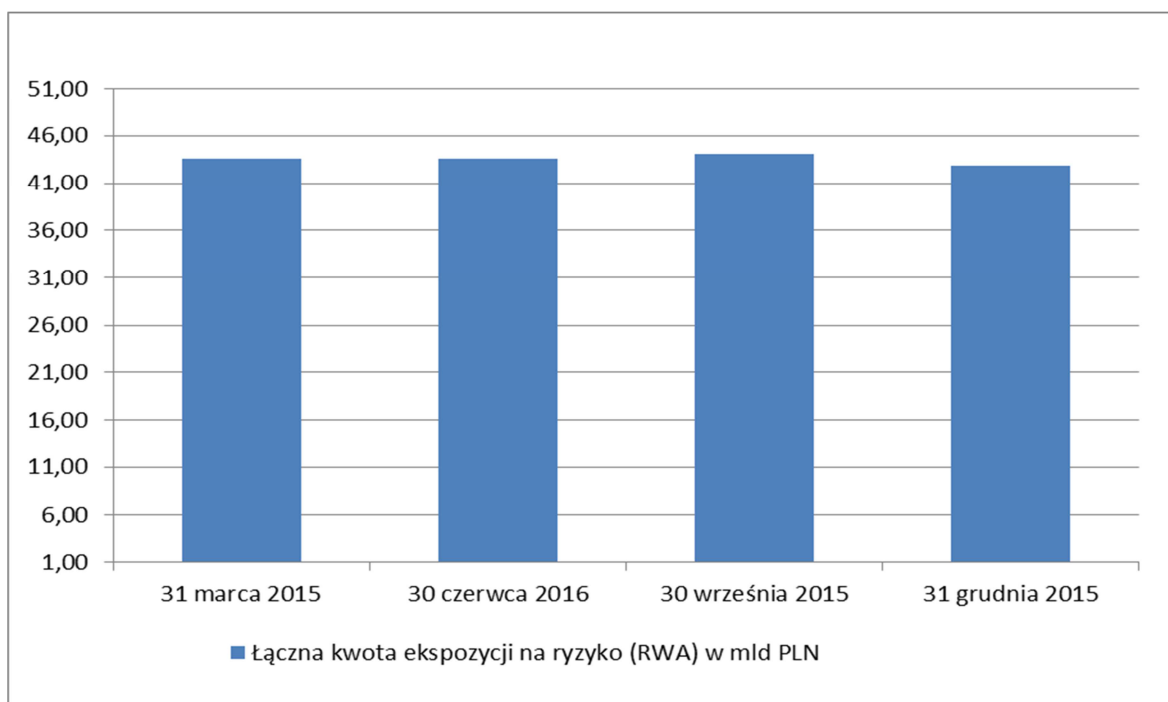
Kwoty ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka kredytowego, przed i po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosły odpowiednio 40 068 073 i 38 362 251 tys PLN.

Tabela 11. Ekspozycje ważone ryzykiem (RWA) przed i po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP

Grupa ekspozycji	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem przed zastosowaniem współczynnika wsparcia MŚP	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	4 915	4 915
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	5 622	5 622
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	4 143	4 143
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	359 333	359 333
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	10 014 778	9 358 237
Ekspozycje detaliczne	7 550 538	6 878 496
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	18 024 274	17 647 035
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 817 108	1 817 108
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	121 343	121 343
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0
Ekspozycje kapitałowe	87 238	87 238
Inne pozycje	2 078 780	2 078 780
Razem metoda standardowa:	40 068 073	38 362 251

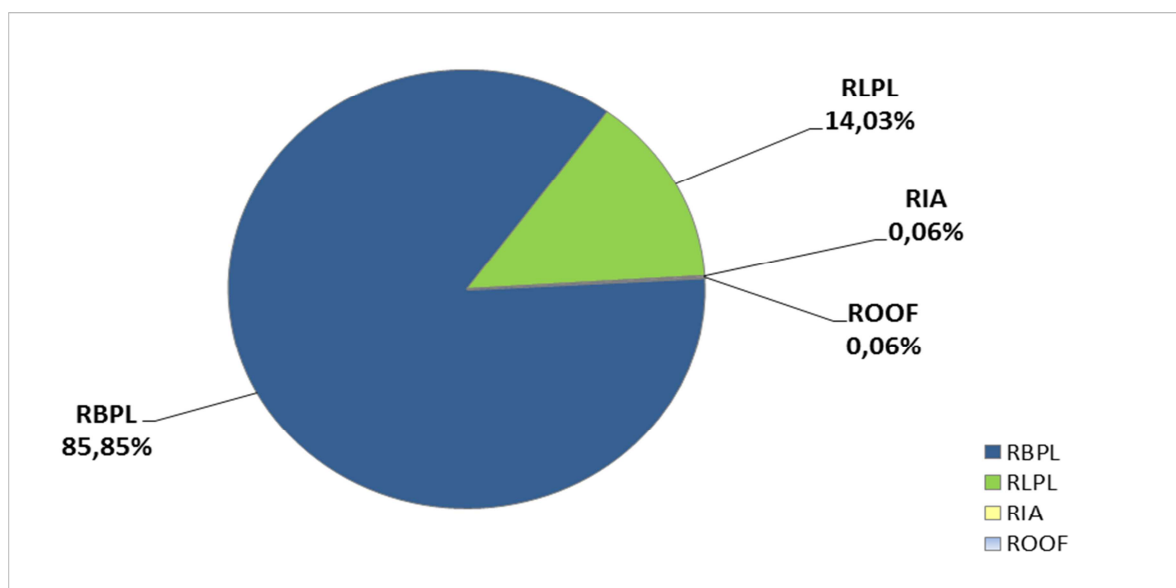
Kształtowanie się poziomu RWA na przestrzeni 2015 roku prezentuje poniższy wykres.

Wykres 1 Ekspozycja na ryzyko (RWA) z tytułu ryzyka kredytowego w 2015 roku

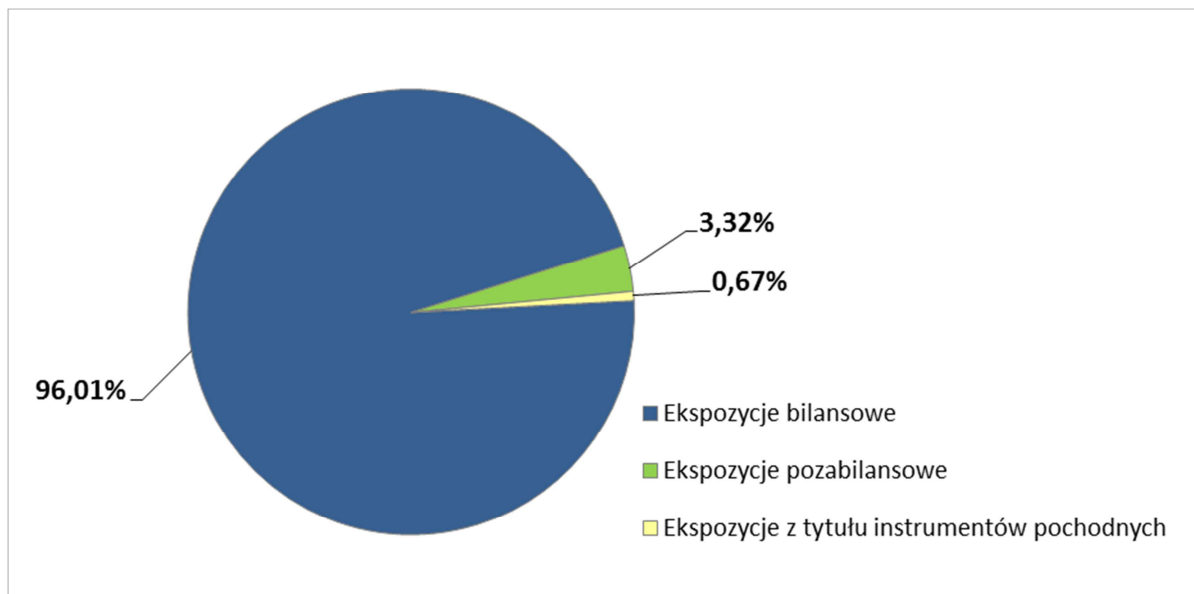
Przeważająca część ekspozycji ważonych ryzykiem z tytułu ryzyka kredytowego wynika z ekspozycji RBPL (85,85%). Kwoty ekspozycji na ryzyko z tytułu ekspozycji Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o. (RIA) i ROOF Poland Leasing 2014 Ltd stanowią znikomy odsetek całości RWA Grupy.

Wykres 2 Ekspozycja na ryzyko (RWA) w podziale na konsolidowane spółki

Ze względu na rodzaj ekspozycji dominowały aktywa ważone ryzykiem z tytułu ekspozycji bilansowych (96,01%).

Wykres 3 Ekspozycja na ryzyko (RWA) w podziale na typ ekspozycji

W ramach **ochrony kredytowej rzeczywistej** Bank w procesie kalkulacji ekspozycji ważonych ryzykiem wykorzystuje następujące zabezpieczenia:

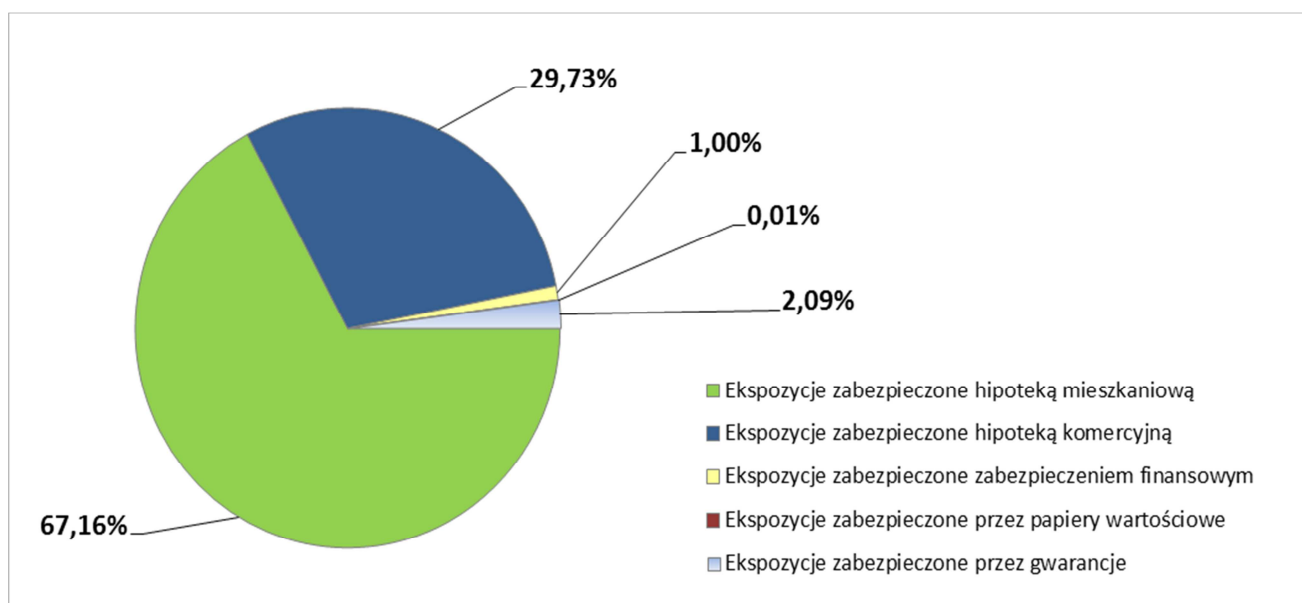
- zdeponowane w Banku środki pieniężne lub bankowe instrumenty pieniężne rozumiane jako certyfikat depozytowy lub podobny instrument wystawiony przez Bank,
- emitowane przez rządy i banki centralne dłużne papiery wartościowe, posiadające ocenę wiarygodności kredytowej nie niższą niż BB-,
- akcje lub instrumenty dłużne zamienne uwzględnione w głównym indeksie giełdy, na której są dopuszczone do obrotu;
- akcje lub instrumenty dłużne zamienne nieobjęte głównym indeksem, ale znajdujące się w obrocie na uznanej giełdzie papierów wartościowych,
- hipotekę na nieruchomości mieszkalnej,
- hipotekę na nieruchomości komercyjnej.

Natomiast w ramach **ochrony kredytowej nierzeczywistej** Bank wykorzystuje:

- gwarancje bankowe,
- gwarancje rządowe,
- gwarancje samorządu terytorialnego.

Największa część zabezpieczonej ekspozycji Banku stanowi ekspozycja zabezpieczona hipoteką na nieruchomości mieszkaniowej (67,16% ogółu zabezpieczonej ekspozycji Banku) oraz hipoteka na nieruchomości komercyjnej (29,73%).

Wykres 4 Podział ekspozycji zabezpieczonej ze względu na główne rodzaje zabezpieczeń

W celu ustalenia wagi ryzyka Bank korzysta z zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez agencję Standard and Poor's Ratings Services rządowi centralnym.

Oceny te mają zastosowanie do ustalania wag ryzyka ekspozycjom wobec rządów i banków centralnych, banków, samorządów terytorialnych i władz lokalnych, organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej oraz przedsiębiorstwom.

W zakresie tych ekspozycji Bank stosuje standardowy system przyporządkowania ocen wiarygodności kredytowej do odpowiednich stopni wiarygodności kredytowej.

Poza zewnętrznymi ocenami wiarygodności rządów centralnych Bank do ustalania wag ryzyka wykorzystuje również zewnętrzne oceny kredytowe nadawane przez Standard and Poor's Ratings Services instytucjom.

Z uwagi na zakres wykorzystywanych zewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej oraz strukturę portfela Banku przenoszenie ocen emisji lub emitenta nie powoduje zmiany wag ryzyka i nie jest stosowane.

Tabela 12. Ekspozycje w podziale na stopnie jakości kredytowej

Stopień jakości kredytowej	Wartość ekspozycji przed zastosowaniem technik ograniczania ryzyka	Wartość ekspozycji po zastosowaniu technik ograniczania ryzyka
1	515 123	477 496
2	34 617 808	34 496 732
3	562 151	567 328
4	10 543	10 453
5	27 618	11 622
6	2 208	2 195
NR	87 437	85 141
Razem:	35 822 887	35 650 967

Na potrzeby technik ograniczania kredytowego Bank stosuje rzeczywistą i nierzeczywistą ochronę kredytową, przy czym w zakresie rzeczywistej ochrony kredytowej stosowana jest kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych przy zastosowaniu nadzorczych korekt z tytułu zmienności.

Bank posiada procedury zarządzania ryzykiem, umożliwiające kontrolowanie ryzyka, na które może być narażony w wyniku stosowania technik ograniczania ryzyka.

Tabela 13. Struktura geograficzna ekspozycji bilansowej i pozabilansowej Grupy

Obszar geograficzny	Kwota ekspozycji pierwotnej	Korekty z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Ekspozycje przeterminowane ¹	Saldo korekt wartości
POLSKA (w tym):	72 230 034	-1 779 369	3 256 048	3 126 380	-2 034 071
województwo dolnośląskie	4 027 400	-107 029	227 291	247 768	-141 020
województwo kujawsko-pomorskie	1 390 176	-43 870	96 293	103 746	-60 944
województwo łódzkie	1 418 716	-47 556	125 274	112 233	-71 216
województwo lubelskie	1 168 413	-21 518	50 096	69 719	-29 676
województwo lubuskie	1 132 429	-18 523	48 784	74 875	-35 186
województwo małopolskie	2 093 902	-51 883	110 795	137 509	-74 734
województwo mazowieckie	43 296 234	-1 100 179	1 604 215	1 328 334	-1 052 730
województwo opolskie	403 387	-12 784	27 144	33 552	-15 132
województwo podkarpackie	677 485	-14 624	33 236	37 903	-24 035
województwo podlaskie	362 050	-10 701	25 538	34 378	-14 150
województwo pomorskie	3 505 461	-62 744	181 155	202 040	-96 613
województwo śląskie	3 615 185	-102 931	220 541	252 334	-136 802
województwo świętokrzyskie	597 711	-6 498	16 223	22 831	-8 550
województwo warmińsko-mazurskie	728 402	-24 012	64 409	84 032	-38 927
województwo wielkopolskie	6 331 260	-119 193	343 174	297 188	-183 672
województwo zachodniopomorskie	1 481 824	-35 325	81 878	87 940	-50 685
ZAGRANICA:	1 620 724	-18 408	4 663	4 598	-9 079
Razem:	73 850 758	-1 797 777	3 260 711	3 130 978	-2 043 150

¹ Wartość ekspozycji w przypadku której stwierdzono wystąpienie co najmniej jednodniowego przeterminowania

Tabela 14. Rozkład geograficzny ekspozycji

Kraj	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	Ekspozycje wobec instytucji	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	Ekspozycje detaliczne	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem
Polska	17 451 225	21 679	22 689	202 650	16 894 292	11 400 404	19 184 791	3 204 024	2 353
Austria	0	0	0	533 045	8 003	999	0	1	0
Korea Południowa	0	0	0	0	5 542	0	0	0	0
Mołdawia	0	0	0	0	85 230	0	0	1	0
Niemcy	0	0	0	5 614	109 854	937	3 343	2 161	0
Cypr	0	0	0	0	470	0	0	9	91 929
Wielka Brytania	0	0	0	63 661	96	4 687	8 855	631	0
Szwajcaria	0	0	0	2 201	0	1 136	2 354	0	0
Białoruś	0	0	0	11 641	73	38	0	3	0
Francja	0	0	0	23 312	1	52	154	337	0
Czechy	0	0	0	8 229	17 940	31	3 553	1	0
Włochy	0	0	0	927	10	20	83	0	0
Holandia	0	0	0	2 120	6 329	23	9 507	868	0
Rosja	0	0	0	4 977	0	57	3 695	2	0
Indie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Estonia	0	0	0	0	4 287	0	0	0	0
Irlandia	0	0	0	0	0	269	1 776	694	0
Rumunia	0	0	0	1 671	0	0	0	5	0
Luksemburg	0	0	0	0	105 507	0	0	0	0
Stany Zjednoczone	0	0	0	115 239	85 233	63	877	1	843
Hiszpania	0	0	0	0	0	1 093	1 122	247	0
Izrael	0	0	0	0	0	30	1 532	0	0
Węgry	0	0	0	121	2	5	0	0	0
Pozostałe	0	0	0	26 653	2 365	1 521	1 077	4 495	317

Tabela 15. Rozkład ekspozycji według rezydualnego terminu zapadalności

Klasa ekspozycji	Poniżej 3 miesięcy	3 miesiące - 1 rok	1 rok - 2 lata	2 lata - 3 lata	3 lata - 4 lata	4 lata - 5 lata	Powyżej 5 lat
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	12 272 919	0	0	2 140 287	690 463	634 606	1 712 950
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	0	2 564	3 820	0	0	7 340	7 955
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	97	3 253	2 647	10 362	0	3 371	2 959
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	132 202	148 819	145 725	146 818	127 558	114 049	186 890
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 365 989	4 422 624	3 264 163	1 607 297	1 619 810	1 446 608	3 598 743
Ekspozycje detaliczne	271 197	1 081 291	1 292 096	1 437 661	861 942	714 253	5 752 925
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	796 056	885 760	812 786	322 191	497 479	514 910	15 393 537
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 282 390	59 744	200 925	148 096	60 894	61 174	400 257
Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	95 443	0	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje z tytułu należności od instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0
Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	52 747	0	0	0
Inne pozycje	40 429	0	0	3 991 688	0	0	0
Razem metoda standardowa:	17 161 279	6 604 055	5 722 162	9 952 590	3 858 146	3 496 311	27 056 216

5.8. Aktywa obciążone

Na potrzeby Ujawnień ostrożnościowych aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli stanowią one przedmiot zastawu lub jakiejkolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie, lub wsparcie jakości kredytowej określonej transakcji, z której zakresu nie mogą zostać swobodnie wycofane.

Szczegółowe informacje dotyczące aktywów, na których ustanowiono zabezpieczenia i o ograniczonej możliwości dysponowania zostały zaprezentowane w Nocie 33 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2015 Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A..

6. Ryzyko rynkowe

Bank jako instytucja finansowa narażony jest na ryzyko rynkowe i płynności. Zdecydowana większość ryzyka pochodzi z prowadzonej na rzecz klientów działalności i konieczności zarządzania powstałą w ten sposób pozycją walutową, stopy procentowej i płynnościową. W ramach działalności Bank opracował i wdrożył metody pomiaru i zarządzania tymi ryzykami.

Celem zarządzania ryzykiem rynkowym i płynności jest optymalizacja wyniku finansowego Banku poprzez świadome podejmowanie działalności niosącej ze sobą te ryzyka, przy jednoczesnym zachowaniu ich wielkości na zadanym poziomie, zgodnym z apetytem na ryzyko wyznaczonym przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Bank wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz stopy procentowej, wykorzystując w tym celu relacje zabezpieczające wartość godziwą (fair value hedge) i przepływy pieniężne (cash flow hedge). Wdrożone w Banku procesy pomiaru i kontroli tych ryzyk zapewniają bezpieczeństwo powierzonych przez depozytariuszy środków.

Głównymi ryzykami, na które narażony jest Bank są:

- ryzyko walutowe wynikające zarówno ze struktury bilansu Banku jak i z prowadzonej na rzecz klientów działalności, tj. oferowaniu instrumentów finansowych zabezpieczających ryzyko walutowe,
- ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej wynikające z prowadzonej przez Bank aktywności tradingowej,
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej będące odzwierciedleniem struktury bilansowej Banku, w tym głównie części depozytowo-kredytowej,
- ryzyko płynności wynikające z niedopasowania terminów zapadalności aktywów i pasywów.

Podział kompetencji oraz zadań w procesie zarządzania powyższymi ryzykami wygląda następująco:

- Zarząd RBPL akceptuje ramowe polityki zarządzania ryzykami oraz poziom apetytu na ryzyko, wyrażony w postaci zapotrzebowania na kapitał oraz jako poziom maksymalnej straty,
- Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO) dokonuje alokacji poszczególnych limitów ryzyka rynkowego i płynności w ramach zatwierdzonego przez Zarząd poziomu apetytu na ryzyko, rekomenduje działania w zakresie zarządzania ryzykiem oraz opiniuje metodologię jego pomiaru,
- Departament Rynków Finansowych zarządza pozycjami handlowymi Banku w ramach przyznanych przez ALCO limitów, w tym ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej,
- Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami zarządza pozycjami bankowymi i płynnością Banku w ramach przyznanych przez ALCO limitów, w tym ryzykiem płynności oraz ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej,
- Departament Zarządzania Ryzykiem jest odpowiedzialny za pomiar poziomu narażenia na ryzyko, w tym monitorowanie wykorzystania limitów.

6.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności w Banku bierze się z niedopasowania kontraktowych terminów zapadalności aktywów i pasywów, tj. w głównej mierze z konieczności finansowania długoterminowych kredytów depozytami o krótszej zapadalności. Realizować się ono może poprzez brak możliwości wywiązania się ze swoich bieżących zobowiązań lub też poprzez straty wynikające ze wzrostu kosztu finansowania, który nie jest pochodną zmienności rynkowych stóp procentowych.

W RBPL apetyt na ryzyko płynności definiowany jest poprzez maksymalny profil ryzyka, na jakie Bank może być narażony. Zakłada się, że w sytuacji kryzysowej Bank będzie w stanie w sposób niezakłócony, tj. bez konieczności zmiany w zakresie profilu płynności i bez wpływu na świadczone usługi, prowadzić działalność przez okres jednego miesiąca.

W celu mitygacji tego ryzyka, Bank zarządza płynnością krótko-, średnio i długoterminową.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Centralnym oraz budowaniu nadwyżki płynności, w której skład wchodzi aktywa wysokopłynne stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku. Działalność związana z zarządzaniem płynnością krótkoterminową skupiona jest w Departamencie Zarządzania Aktywami i Pasywami. Skład nadwyżki płynności na dzień 31 grudnia 2015 roku został zaprezentowany w poniższej tabeli:

Tabela 16. Składniki nadwyżki płynności

Pozycja	Kwota (mln PLN)
Gotówka	1 060
Nadwyżka nad saldo rezerwy obowiązkowej	224
Wysokiej jakości obligacje rządowe, papiery dłużne dopuszczone przez NBP jako zabezpieczenia kredytu	14 840
Razem:	16 124

Budując nadwyżkę płynności Bank przyjmuje, że kwota możliwa do uzyskania z obligacji i papierów dłużnych jest to kwota jaką można otrzymać po uwzględnieniu haircutu (redukcji wartości zabezpieczenia względem nominału) na poziomie akceptowanym przez Narodowy Bank Polski. W efekcie portfel jest wyceniany tak, jakby operacje przeprowadzono tylko z NBP. W efekcie ryzyko płynności produktu jest zerowe i nie koreluje z ryzykiem płynności.

W wyniku obniżenia ratingu Raiffeisen Bank International w 2015 roku Bank musiał dodatkowo zabezpieczyć finansowanie zarówno swoje jak i spółki Raiffeisen Leasing Polska S.A.. W efekcie na dzień 31 grudnia 2015 roku zablokowane pod zabezpieczenie pożyczek są papiery dłużne o łącznej wartości nominalnej 675 mln PLN. Zablokowane papiery nie są uwzględnione w nadwyżce płynności.

W ramach zarządzania płynnością średnio- i długoterminową Bank dokonuje planowania uwzględniającego przyszłe potrzeby płynnościowe. W ramach procesu budżetowego oraz okresowych przeglądów jego realizacji Bank planuje rozwój aktywów i pasywów w taki sposób, aby kluczowe wskaźniki płynnościowe utrzymywane były na wymaganym poziomie.

Istotną częścią tego procesu jest ustalenie kierunków i wielkości rozwoju Banku po stronie aktywów oraz zapewnienie możliwości sfinansowania go odpowiednim wolumenem pasywów przy zachowaniu zakładanego wyniku finansowego.

W roku 2015 Bank zintensyfikował proces pozyskiwania finansowania od klientów niefinansowych. Oferta została poszerzona o atrakcyjne produkty dla klienta detalicznego tj. min. konto wymarzone. W efekcie baza depozytowa od klientów niefinansowych wzrosła w ciągu roku z 29,6 mld PLN na koniec

2014 roku do 33,5 mld PLN na koniec 2015 roku. Zapadające finansowanie długoterminowe od Raiffeisen Bank International zostało odnowione. Ekwiwalent złotowy pozyskanego długoterminowego finansowania zmniejszył się w ciągu roku o 500 mln PLN. W procesie budżetowym uzgodniono z właścicielem odnowienia kolejnych zapadających transz finansowania długoterminowego. Limit koncentracji zaangażowania na spółki z Grupy był na 31 grudnia 2015 wykorzystany w 48% (ok. 700 mln PLN do wykorzystania) zatem Bank posiada uwarunkowania do zwiększenia finansowania od RBI.

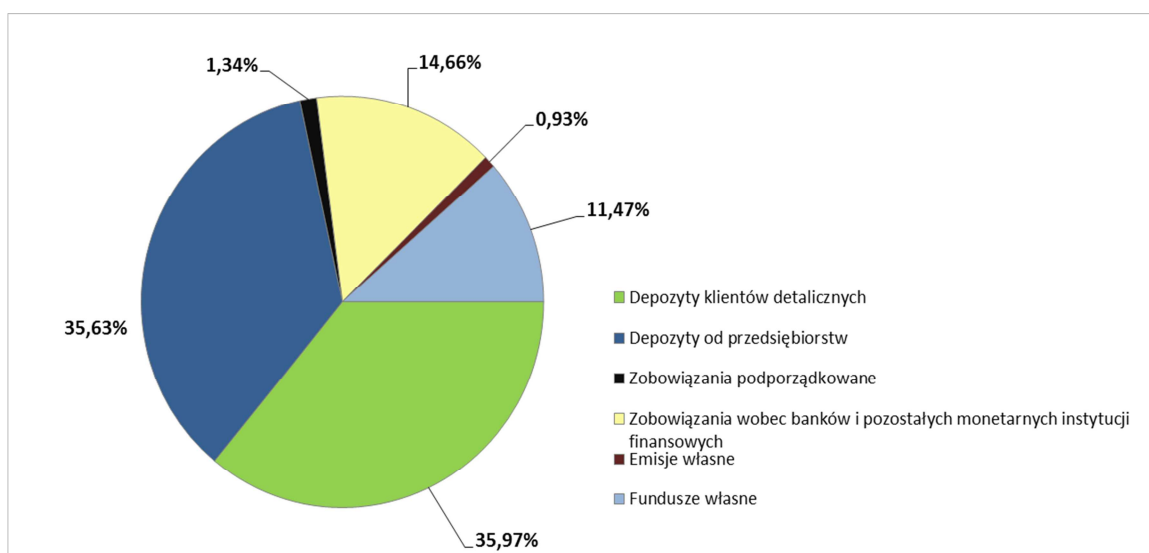
Do kluczowych wskaźników, których poziom musi być zapewniony w procesie planowania należą nadzorcze miary płynności oraz zapewnienie utrzymania ich na wymaganym przez regulatora poziomie, poziom urealnionej luki płynności mierzonej zgodnie z metodologią i wewnętrznymi procedurami Banku oraz możliwość zapewnienia samodzielnego finansowania Banku w scenariuszu kryzysowym.

W ramach comiesięcznych spotkań Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami Bank monitoruje bieżący poziom narażenia na ryzyko płynności i zarządza realizacją wytyczonych planów.

Głównym narzędziem umożliwiającym zarządzanie płynnością jest sterowanie poziomem cen kredytów i depozytów, pozwalające modelować przyszłą strukturę bilansu. W ramach tego procesu w RBPL istnieje system stawek transferowych, uwzględniający zarówno poziom rynkowych stóp procentowych, takich jak na przykład WIBOR, jak również realny koszt pozyskania płynności.

W ramach zwiększania stabilności źródeł finansowania Bank w 2015 zwiększony został udział depozytów detalicznych i zobowiązań podporządkowanych, kosztem zobowiązań wobec banków.

Wykres 5 Struktura finansowania na 31.12.2015

W codziennym procesie zarządzania Bank wykorzystuje do celów pomiaru i limitowania ekspozycji na ryzyko płynności urealnioną lukę płynności, nadzorcze miary płynności oraz tzw. centralny scenariusz kryzysowy.

W ramach wyznaczania wartości luki, Bank stosuje schematy urealniania terminów zapadalności wybranych, kluczowych z punktu widzenia płynności, pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Schematy urealniania wynikają bądź to ze specyfiki instrumentów finansowych (przykładowo zakłada się, że dłużne instrumenty skarbowe możliwe są do zbycia w krótszym terminie niż ich zapadalność) bądź też z zaobserwowanych historycznie zachowań, takich jak przedpłaty kredytów czy utrzymywanie się osadu depozytowego. W przypadku zachowań behawioralnych, Bank wykorzystuje modelowanie statystyczne aby odzwierciedlić i zaprognozować zachowanie się salda w przyszłości.

Tak skonstruowana luka płynności jest przedmiotem codziennego pomiaru i limitowania. Urealniona luka płynności jest limitowana w tenorach do 5 lat włącznie. Skumulowane wartości luki w podziale na przedziały pokazano w poniższej tabeli.

Tabela 17. Skumulowane wartości luki

Data	1M	3M	6M	9M	12M	24M	36M	48M	60M
31.12.2015	9 314	6 754	5 297	5 218	4 551	4 811	7 561	8 140	9 314

Tabela 18. Poziom nadzorczych miar płynności na 31.12.2015 (w mln PLN)

Data	Bufor M1	M2	M4	LCR
31.12.2015	6 920	116%	126%	115%

Centralny scenariusz kryzysowy jest to wybrany przez Bank scenariusz warunków skrajnych, który jest badany z częstotliwością dzienną oraz stanowi jeden z elementów indykatora planu awaryjnego płynności. Scenariusz mierzy wartość luki płynności w tenorze do 30d. Czynnikiem wskazującym na potencjalne uruchomienie planu awaryjnego jest posiadanie ujemnej luki płynności w którymkolwiek z tenorów do tenoru 30d.

Scenariusz kryzysowy zakłada następujące odpływy kryzysowe:

- Podwyższony odpływ z depozytów detalicznych i korporacyjnych
- Całkowity odpływ depozytów klienta przekraczającego próg koncentracji
- Dodatkowy wypływ wskutek konieczności złożenia zabezpieczenia pod instrumenty pochodne
- Podwyższone ciągnięcia z linii pozabilansowych

Poniższa tabela pokazuje wyniki Centralnego scenariusza kryzysowego na 31 grudnia 2015 (mln PLN).

Tabela 19. Wyniki centralnego scenariusza kryzysowego na 31.12.2015 roku

Total	1d	2d	3d	4d	5d	6d	7d	14d	21d	30d
1 084	1 084	1 084	1 084	9 404	8 857	8 662	8 022	6 787	4 880	2 369

6.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe, to ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku finansowego Banku, powstałej na skutek zmiany rynkowych kursów wymiany walut.

Apetyt na ryzyko walutowe w RBPL jest definiowany poprzez odniesienie wartości wyniku finansowego do zakładanego wyniku budżetowego i poziomu kapitału, przy czym zakłada się, że:

- w normalnej, nie kryzysowej sytuacji rynkowej skumulowana strata nie przekroczy poziomu planowanego zysku na operacjach walutowych,
- w sytuacji kryzysowej osiągnięta strata na operacjach walutowych nie przekroczy 2% kapitałów.

Narażenie Banku na ryzyko walutowe wynika w większości z zaangażowania w transakcje walutowe przeprowadzane z klientami Banku w celu zabezpieczenia przez nich ryzyka oraz ze struktury walutowej bilansu Banku, w tym głównie udzielanych kredytów i finansujących je depozytów.

Dodatkowo Bank prowadzi działalność handlową na rynku walutowym, wykorzystując do tego celu głównie instrumenty pochodne i transakcje FX Spot. Bank prowadził również działalność handlową w ramach prowadzenia otwartej pozycji na waniliowych opcjach walutowych, na którą to działalność Bank uzyskał uprzednio zgodę Komisji Nadzoru Finansowego. Głównym celem tego działania jest umożliwienie zaoferowania klientom Banku korzystniejszych warunków cenowych dla tego produktu.

Codzienny proces zarządzania i pomiaru ryzyka walutowego obejmuje monitorowanie wykorzystania przyznaných limitów, w tym wielkości całkowitej otwartej pozycji walutowej zarówno na koniec jak i w trakcie dnia, otwartej pozycji na poszczególnych walutach, pomiar wielkości wartości zagrożonej (Value-at-Risk) oraz wyniku finansowego na operacjach walutowych w okresie miesięcznym, kwartalnym i rocznym (limity typu stop-loss). Bank przeprowadza również okresowo testy warunków skrajnych badające wpływ szokowych zmian kursów walutowych na poziom współczynnika wyptałalności, których wyniki są prezentowane na posiedzeniach Komitetu ALCO.

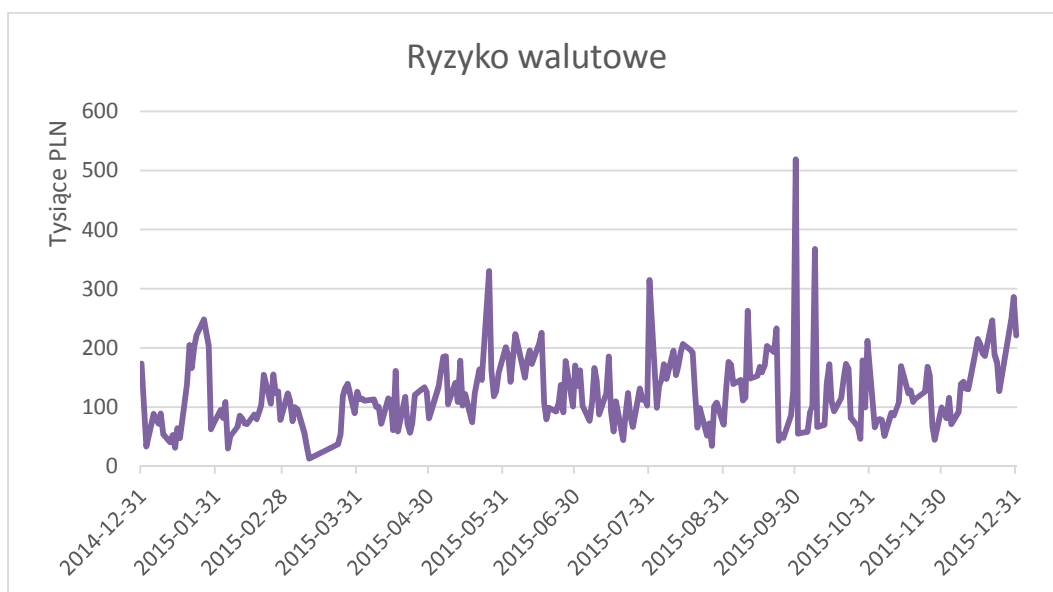
Dla portfela opcyjnego dodatkowo limitowane są współczynniki wrażliwości specyficzne dla tego typu instrumentów: współczynnik Gamma mierzący wrażliwość zmiany ceny portfela opcji na zmianę wartości współczynnika delta, oraz Vega – prezentująca wrażliwość ceny portfela opcyjnego na zmianę poziomu rynkowych zmienności kursów walutowych.

Głównym instrumentem zarządczym, ujmującym syntetycznie poziom narażenia na ryzyko walutowe jest wielkość otwartej pozycji walutowej oraz wartość zagrożona. Dla tej drugiej miary zakłada się 1-dniowy horyzont utrzymania pozycji oraz 99% poziom ufności, co oznacza, że z zadany, 99-procentowym prawdopodobieństwem Bank nie straci w ciągu jednego dnia więcej niż wyznaczona wartość. Obie wielkości podlegają limitowaniu, a kształtowanie się wartości zagrożonej na ryzyko walutowego w ciągu roku widoczne jest na wykresie.

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego, który na 31 grudnia 2015 roku wynosił 0, gdyż pozycja walutowa nie przekraczała 2% funduszy własnych Banku.

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu innych rodzajów ryzyk związanych z opcjami walutowymi (tj. ryzyka Gamma i ryzyka Vega), który na 31 grudnia wynosił 766 tys. zł.

Wykres 6 Wartość zagrożona z tytułu ryzyka walutowego w 2015 roku

Szczegółowe dane w formie tabelarycznej widoczne są poniżej.

Tabela 20. Statystyki poziomu wartości zagrożonej w 2015 roku.

[‘000 PLN]	Min	Max	Średnia	Stan na 31 grudnia 2015
Wartość zagrożona	13	519	126	221

6.3. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to obecne i przyszłe ryzyko dochodów i kapitału, wynikające z ruchów stóp procentowych. Ryzyko stopy procentowej wynika z różnic między okresami przeszacowania przepływów pieniężnych (ryzyko zmiany cen), ze zmieniającej się relacji stóp między różnymi krzywymi dochodu, mającymi wpływ na działalność bankową (ryzyko bazowe), ze zmieniających się relacji stóp w całym spectrum terminów zapadalności (ryzyko krzywej dochodowości) oraz z opcji na stopę procentową, wbudowanych w produkty bankowe (ryzyko opcji).

Apetyt na ryzyko stopy procentowej w RBPL jest definiowany poprzez odniesienie wartości wyniku finansowego do zakładanego wyniku budżetowego i poziomu kapitału, przy czym zakłada się, że:

- w normalnej, nie kryzysowej sytuacji rynkowej skumulowana strata na pozycjach niosących ryzyko stopy procentowej nie przekroczy dwukrotności planowanego zysku,
- w sytuacji kryzysowej osiągnięta strata nie przekroczy 5% kapitałów.

Ryzyko stopy procentowej w RBPL pochodzi z dwóch głównych źródeł:

- księgi bankowej, zawierającej strukturalną ekspozycję Banku pochodzącą w głównej mierze z udzielanych kredytów i przyjmowanych depozytów oraz niedopasowania ich terminów przeszacowania,
- księgi handlowej, zawierającej transakcje zawierane przez Bank w celu odniesienia korzyści z tytułu krótkoterminowych zmian parametrów cenowych.

Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej jest zarządzane przez Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami, natomiast w księdze handlowej przez Departament Rynków Finansowych, z zastosowaniem płynnych instrumentów dłużnych oraz instrumentów pochodnych.

Ważnym narzędziem pomiaru narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej jest luka przeszacowania.

W zakresie pozycji zakwalifikowanych do portfela bankowego, rachunki, których oprocentowanie oparte jest o stawkę administrowaną są modelowane. Struktura terminowa wyznaczana jest za pomocą modelu portfeli replikujących. Model ten zakłada podział salda rachunków bez struktury terminowej na serie prostych depozytów o określonych terminach zapadalności i opartych na stawkach rynkowych. W szczególności modelowane są rachunki bieżące detaliczne i korporacyjne oraz rachunki oszczędnościowe. Kredyty prezentowane są zgodnie z ich kontraktowym terminem przeszacowania. Oznacza to, że ryzyko stopy procentowej nie są modelowane przyszłe wcześniejsze spłaty kredytów. Jednak ich potencjalny wpływ na ryzyko stopy procentowej jest marginalny, ze względu na stosowaną w Banku politykę udzielania kredytów opartych o zmienne stawki procentowe. Pomiaru istotności tego wpływu Bank dokonuje w okresach kwartalnych, natomiast pomiar pozostałych ryzyk dotyczących stóp procentowych przeprowadzany jest w trybie dziennym.

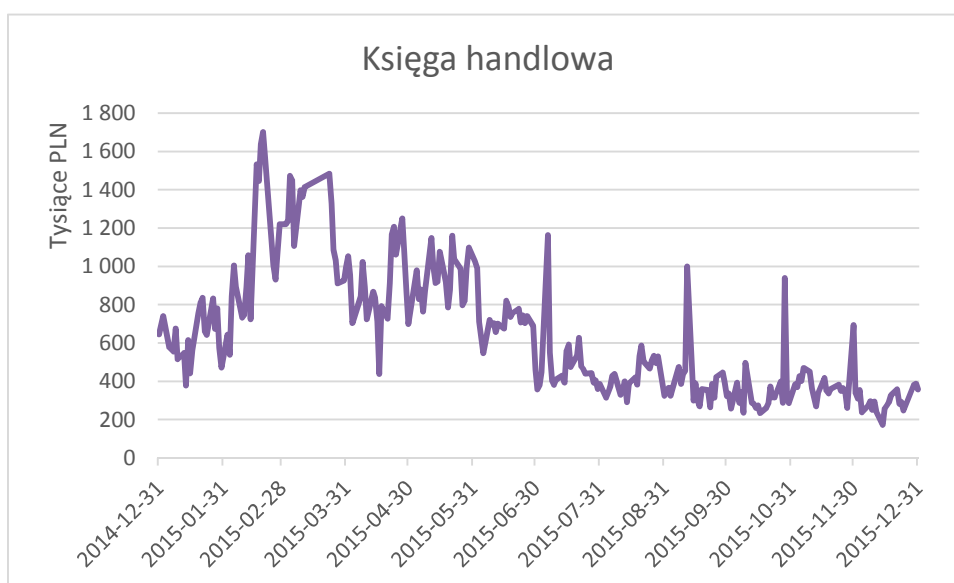
Tabela 21. Luka przeszacowania stopy procentowej

[Dane w mln PLN]	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa:									
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 067	1 636	0	0	0	0	0	0	2 704
Należności od banków	0	1 184	10	10	0	0	0	0	1 204
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	12 433	39	44	5	13	4	32	12 570
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	562	0	0	0	0	0	0	0	562
Inwestycyjne papiery wartościowe	81	3 346	169	230	0	0	0	0	3 827
Kredyty i należności udzielone klientom	0	18 607	14 598	80	225	12	167	0	33 689
Pozostałe aktywa finansowe	172	0	0	0	0	0	0	0	172
Aktywa razem:	1 882	37 207	14 817	365	230	25	171	32	54 728
Zobowiązania:									
Zobowiązania wobec banków	0	2 581	5 317	0	28	0	10	0	7 936
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	1 479	0	0	0	0	0	0	0	1 479
Zobowiązania wobec klientów	0	20 109	8 850	6 007	3 720	68	1	0	38 755
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	0	502	0	0	0	0	502
Zobowiązania podporządkowane	0	405	320	0	0	0	0	0	725
Zobowiązania razem:	1 479	23 095	14 487	6 509	3 748	68	11	0	49 397
Pozycje pozabilansowe:									
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	1 884	0	0	0	0	0	0	0	1 884
Udzielone zobowiązania finansowe	8 122	0	0	0	0	0	0	0	8 122
Pozycje pozabilansowe razem:	10 006	0	0	0	0	0	0	0	10 006

Ryzyko stopy procentowej jest przedmiotem ciągłego pomiaru i limitowania z zastosowaniem wielu metod takich, jak wrażliwość zmiany wyceny na równoległe przesunięcie krzywych rentowności o 1 punkt bazowy w podziale na przedziały przeszacowania czy analiza zmiany wyniku odsetkowego w rocznym horyzoncie dla zadanego scenariusza zachowania się czynników rynkowych.

Głównymi miarami stosowanymi do pomiaru ryzyka stopy procentowej są wartość zmiany punktu bazowego (BPV) oraz wartość zagrożona (VaR), która ujmuje syntetycznie poziom narażenia na ryzyko stopy procentowej. W RBPL dla tej wartości zagrożonej zakłada się 1-dniowy horyzont utrzymania pozycji oraz 99% poziom ufności, co oznacza, że z zadanym, 99-procentowym prawdopodobieństwem Bank nie straci w ciągu jednego dnia więcej niż wyznaczona wartość. Obydwie miary podlegają limitowaniu a kształtowanie się w ciągu roku wartości zagrożonej dla księgi handlowej widoczne jest na wykresie 7.

Wykres 7 Wartość zagrożona z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w 2015 roku

Dodatkową miarą stosowaną w RBPL do oszacowania wielkości wpływu na wynik finansowy nagłej, szokowej zmiany stóp procentowych jest Earnings-at-Risk, zakładająca równoległy ruch krzywych i indeksów rynkowych o 100 punktów bazowych oraz biorąca pod uwagę roczny horyzont zmiany, przy niezmienionej strukturze bilansu. Analiza jest przeprowadzana dla księgi bankowej a jej wynik widoczny jest w tabeli poniżej.

Tabela 22. Wartość zmiany wyniku finansowego w okresie rocznym przy przesunięciu krzywych o 100 punktów bazowych w podziale na waluty

Earnings-at-Risk przy przesunięciu krzywych o 100 pb w horyzoncie rocznym	[tys. zł]
PLN	121 644
EUR	31 159
USD	12 172
CHF	4 102
Razem:	169 057

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu (duration) oraz z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych metodą podstawową. Na 31 grudnia 2015 wymogi te wynosiły odpowiednio: 11 111 oraz 27 231 tys. zł.

7. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest to możliwość straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych, lub ze zdarzeń zewnętrznych. Definicja obejmuje ryzyko prawne, ale nie obejmuje ryzyka strategicznego oraz ryzyka utraty reputacji.

7.1. Cel zarządzania ryzykiem operacyjnym

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Bank działalności operacyjnej poprzez wdrożenie efektywnych mechanizmów identyfikacji, oceny i kwantyfikacji, ograniczania, oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku ma odzwierciedlać profil ryzyka operacyjnego Banku i zapewnić:

- kontrolę poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie adekwatnym do rozmiaru i charakteru działalności Banku,
- podejmowanie działań zmierzających do likwidacji przyczyn oraz negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- minimalizację strat powstających w wyniku zdarzeń operacyjnych,
- poprawę efektywności procesów,
- kształtowanie świadomości związanej z ryzykiem operacyjnym.

7.2. Apetyt na ryzyko operacyjne

Apetyt Banku na ryzyko operacyjne wyrażony jest w postaci:

- wartości kapitału wewnętrznego alokowanego na ryzyko operacyjne,
- założonej wartości strat operacyjnych dla zdarzeń operacyjnych zidentyfikowanych w Banku w ciągu 12 miesięcy.

7.3. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku:

- właścicielami ryzyka operacyjnego są menadżerowie linii biznesowych oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku,
- organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Sterujący ds. Ryzyka Operacyjnego,
- istnieje niezależna funkcja zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem,
- występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny,
- przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym,
- przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego do akceptowalnego poziomu.

W ramach nadzoru nad procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym w 2015 odbyło się 12 posiedzeń Komitetu Sterującego ds. Ryzyka Operacyjnego.

7.4. Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka operacyjnego

Zgodnie z Polityką Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Banku stosowane są następujące instrumenty identyfikacji i pomiaru ryzyka:

- gromadzenie informacji o zdarzeniach operacyjnych,
- monitoring kluczowych wskaźników ryzyka,
- analizy scenariuszy dla zdarzeń charakteryzujących się małą częstotliwością i wysoką dotkliwością,
- przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego dla kluczowych obszarów ryzyka operacyjnego,
- raportowanie ryzyka operacyjnego zapewniające regularny i terminowy przepływ informacji do właściwych organów decyzyjnych.

Informacje na temat ryzyka operacyjnego, w tym dotyczące aktualnego profilu ryzyka oraz strategii zarządzania ryzykiem, są prezentowane na posiedzeniach Komitetu Sterującego ds. Ryzyka Operacyjnego oraz na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

7.5. Wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka operacyjnego.

Do wyliczenia minimalnego wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodę standardową (TSA – The Standardized Approach) zgodnie z załącznikiem nr 14 do Uchwały 76/2010 wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego. W roku 2015 wymóg kapitałowy z tytułu tego ryzyka wynosił w Banku 315 915,06 tys. zł.

7.6. Suma strat brutto z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego w roku 2015

Suma strat brutto z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2015 roku w RBPL wyniosła 15 142,08 tys. zł.

Poniższa tabela prezentuje udział poszczególnych kategorii zdarzeń wg klasyfikacji przedstawionej w Uchwale 76/2010 wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego we wspomnianej sumie strat brutto.

Tabela 23. Suma strat brutto z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2015 roku w RBPL

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia	Kwota straty brutto w tys. zł	% sumy strat brutto
Oszustwa wewnętrzne	Działania nieuprawnione	1	0,01%
	Kradzież i oszustwo	34	0,23%
Oszustwa zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	13 032	86,06%
	Bezpieczeństwo systemów	371	2,45%
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	Stosunki pracownicze	19	0,12%
	Bezpieczeństwo środowiska pracy	0	0,00%
	Podziały i dyskryminacja	0	0,00%
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	32	0,21%
	Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	111	0,73%
	Wady produktów	10	0,06%
	Klasyfikacja klienta i ekspozycje	0	0,00%
	Usługi doradcze	49	0,32%
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	51	0,34%
Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	Systemy	46	0,30%
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	1 119	7,39%
	Monitorowanie i sprawozdawczość	255	1,69%
	Napływ i dokumentacja klientów	0	0,00%
	Zarządzanie rachunkami klientów	12	0,08%
	Kontrahenci niebędący klientami Banku (np. izby rozliczeniowe)	0	0,00%
	Sprzedawcy i dostawcy	0	0,00%
Razem:		15 142	100,00%

W 2015 roku głównym źródłem ryzyka operacyjnego w RBPL były straty sklasyfikowane jako „Oszustwa zewnętrzne”, w łącznej kwocie 13.402,79 tys. zł stanowiącej 88,51% wszystkich strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2015 roku.

W celu ograniczenia tego typu strat w przyszłości:

- wprowadzono dodatkowe elementy mitygujące ryzyko nadużyć w procesie factoringowym i kredytowym dla przedsiębiorstw,
- wprowadzono dodatkowe mechanizmy podnoszące bezpieczeństwo w obszarze bankowości elektronicznej,
- przeprowadzono dodatkowe programy szkoleniowe z aspektów działań zapobiegających nadużyciom adresowane do pracowników dedykowanych do procesów kredytowych.

Drugim rodzajem zdarzeń pod względem kwoty strat brutto, były straty sklasyfikowane jako „Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi”, w łącznej kwocie 1.386,77 tys. zł stanowiącej 9,16% wszystkich strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego odnotowanych w 2015 roku. Aby ograniczyć występowanie tego typu strat operacyjnych w przyszłości w RBPL przeprowadzono zmiany w wybranych procesach biznesowych, w tym w zakresie przeprowadzanych kontroli funkcjonalnych.

8. Zarządzanie kapitałem

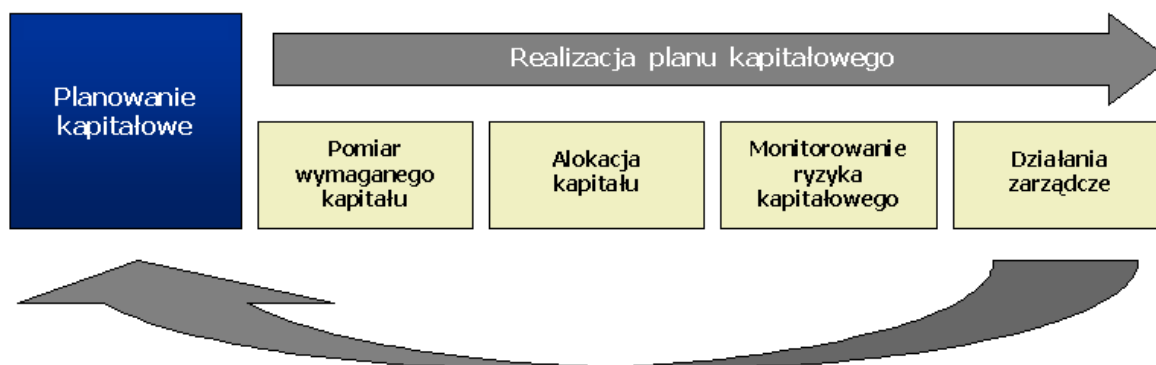
Zarządzanie kapitałem w Banku ma na celu ograniczanie ryzyka kapitałowego rozumianego jako ryzyko niewypełnienia norm nadzorczych w zakresie adekwatności kapitałowej oraz jednocześnie ryzyko braku możliwości realizacji celów biznesowych wynikające z niewłaściwego poziomu kapitałów, ich nieefektywnej struktury lub nieefektywnego wykorzystania.

Oznacza to zapewnienie:

- wartości kapitału adekwatnej do ryzyka prowadzonej działalności z uwzględnieniem norm nadzorczych i apetytu na ryzyko,
- odpowiedniej struktury kapitału,
- odpowiedniego procesu planowania kapitałowego,
- odpowiedniej strategii w zakresie źródeł pozyskiwania kapitału,
- optymalnego zwrotu na kapitale i ryzyku w bieżącym okresie, jak również utrzymanie potencjału stabilnego zwrotu na kapitale w horyzoncie długoterminowym.

Proces zarządzania kapitałem zorganizowany jest wg poniższego schematu.

Schemat II - Proces zarządzania kapitałem

8.1. Planowanie kapitałowe

Wysokość i stabilność kapitałów determinuje skalę działalności Banku oraz odzwierciedla jego wypłacalność i bezpieczeństwo, dlatego Bank zwraca szczególną uwagę na proces planowania kapitałowego. Planowanie kapitałowe, którego produktem jest plan kapitałowy odbywa się w cyklu rocznym. Przegląd założeń planu kapitałowego jest wykonywany kilkakrotnie w ciągu roku w zależności od zmieniającej się sytuacji biznesowej wywołanej czynnikami wewnętrznymi bądź zewnętrznymi. Wykonanie planu kapitałowego jest monitorowane w cyklu miesięcznym i raportowane na ALCO.

Określając zapotrzebowanie na kapitał oraz sposoby jego wykorzystania, Bank ma na względzie wymagania właścicieli Banku, wymogi nadzorcze oraz aktualny i planowany profil ryzyka.

W procesie planowania kapitałowego określone są cele kapitałowe, kapitał potrzebny do realizacji celów biznesowych wyznaczonych w strategii Banku oraz struktura kapitału niezbędna do realizacji tych celów. Istotnym elementem planowania jest scenariuszowa analiza wrażliwości, z której wynika poziom odporności

Banku na zdarzenia niekorzystnie wpływające na współczynnik wypłacalności (poprzez zwiększenie wymogów lub zmniejszenie kapitału dostępnego na pokrycie ryzyk).

Na podstawie analizy wrażliwości ustalany jest minimalny poziom kapitału spełniającego wymogi nadzorcze. Z drugiej strony, mając na uwadze oczekiwania właścicieli ustalany jest maksymalny poziom kapitału jaki Bank powinien utrzymywać. Celem Banku jest utrzymanie kapitału na poziomie optymalnym.

Planowana konsumpcja kapitału odnosi się zarówno do poszczególnych typów ryzyk objętych w Banku pomiarem jak i do jednostek biznesowych generujących ryzyko. Na podstawie analizy konsumpcji kapitału oraz wyników scenariuszowej analizy wrażliwości ustalane są limity kapitałowe. System limitów kapitałowych jest systemem wczesnego ostrzegania pozwalającym na zarządzanie konsumpcją kapitału w Banku na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych.

8.2. Adekwatność kapitałowa

Monitorowanie adekwatności kapitałowej oraz limitów kapitałowych ma na celu zapewnienie, że profil ryzyka Banku oraz poziom kapitału są zgodne z planem kapitałowym i stanowi podstawę dla podejmowania działań w procesie zarządzania kapitałem.

Raportowanie poziomu ryzyka kapitałowego odbywa się w cyklu miesięcznym i obejmuje swoim zakresem:

- adekwatność kapitałową (współczynniki wypłacalności),
- analizę wymaganego kapitału,
- strukturę funduszy własnych,
- analizę kapitału wewnętrznego,
- limity kapitałowe.

Odbiorcą raportów miesięcznych jest Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Ponadto Zarząd Banku, Komitet Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rada Nadzorcza są kwartalnie informowani o profilu ryzyka kapitałowego.

8.3. Baza kapitałowa

8.3.1. Struktura funduszy własnych

Raiffeisen Bank Polska S.A. definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi przepisami na dzień 31 grudnia 2015 roku, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. oraz Prawa Bankowego.

Bank ujawniania informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 437 oraz art. 492 Rozporządzenia CRR oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Zgodnie z tymi przepisami, fundusze własne składają się z następujących elementów:

- kapitał podstawowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne, zyski zatrzymane, skumulowane inne całkowite dochody, kapitały rezerwowe, fundusze ogólne ryzyka bankowego,
- kapitał dodatkowy Tier I, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe, o których mowa w art. 52 Rozporządzenia CRR oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami,
- kapitał Tier II, obejmujący m.in. instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane spełniające kryteria określone w art. 63 Rozporządzenia CRR oraz azio emisyjne związane z tymi instrumentami, korekty z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego.

Wszystkie wymienione kapitały podlegają korektom z tytułu pomniejszeń oraz mającym zastosowanie filtrom ostrożnościowym. Fundusze własne stanowią kapitały i fundusze tworzone przez spółki Grupy Kapitałowej zgodnie z obowiązującym prawem.

Tabela nr 24, zgodnie z wymogiem Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013, przedstawia informacje o elementach składowych funduszy własnych wykorzystanych do obliczenia łącznego współczynnika kapitałowego na dzień 31 grudnia 2015 roku. Biorąc pod uwagę czytelność i wartość użytkową dokumentu, zakres ujawnień w Tabeli nr 24 ograniczono do pozycji niezerowych, jednocześnie zachowując numerację pozycji zgodną ze wzorem zaprezentowanym w Załączniku VI Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1423/2013.

Tabela 24. Fundusze własne w okresie przejściowym zgodnie z Załącznikiem nr VI Rozporządzenia Wykonawczego (UE) nr 1423/2013, wykorzystane do obliczenia łącznego współczynnika kapitałowego w ujęciu skonsolidowanym (w tys. zł)

	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Kwoty ujęte przed przyjęciem CRR lub kwota rezydualna określona w CRR
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: INSTRUMENTY I KAPITAŁY REZERWOWE			
1	Instrumenty kapitałowe i związane z nim azio emisyjne	4 626 088	-
2	Zyski zatrzymane	561 770	-
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	48 857	-
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	970 020	-
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	6 206 735	-
KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I: KOREKTY REGULACYJNE			
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-551 321	-
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	-81 875	-
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających	37 955	-
26a	Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468:	-33 219	-
	w tym: 60% filtr dla niezrealizowanego zysku na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-33 219	-

	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Kwoty ujęte przed przyjęciem CRR lub kwota rezydualna określona w CRR
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-628 461	-
29	Kapitał podstawowy Tier I	5 578 275	-
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	5 578 275	-
KAPITAŁ TIER II: INSTRUMENTY I REZERWY			
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne	248 840	-
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	248 840	-
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	5 827 115	-
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	42 814 856	-
WSPÓŁCZYNNIKI I BUFORY KAPITAŁOWE			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,03	-
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,03	-
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	13,61	-
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich)	35 200	-
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	476 675	-

Poniżej opisano główne pozycje w kapitale podstawowym Tier I oraz w kapitale Tier II.

KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I

Instrumenty kapitałowe i powiązane ažio emisyjne w pozycji tej uwzględniono kapitał akcyjny i kapitał zapasowy na dzień 31 grudnia 2015 roku. Szczegółowe informacje na temat kapitału akcyjnego i zapasowego przedstawiono w Nocie 31 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2015 rok oraz w Skonsolidowanym zestawieniu zmian w kapitale własnym.

Zyski zatrzymane w pozycji zyski zatrzymane uwzględniono niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych na dzień 31 grudnia 2015 roku w kwocie 561 770 tys. zł. Szczegółowe informacje dotyczące zmian w kapitale własnym zaprezentowano w Nocie 31 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2015 rok (różnice wyjaśnione są w pkt dotyczącym zarysu różnic w zakresie konsolidacji).

Skumulowane inne całkowite dochody w pozycji skumulowane inne całkowite dochody zaprezentowano niezrealizowane zyski i straty stanowiące inne pozycje kapitału własnego w kwocie 5 217 tys. zł. Pozycja ta składa się z kapitału z aktualizacji wyceny powstałego w rezultacie rozpoznania:

- efektu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, kwota 43 172 tys. zł,
- efektu wyceny instrumentów pochodnych stanowiących zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych, kwota -37 955 tys. zł.

Kapitał rezerwowy definiowany jest jako kapitał w rozumieniu mających zastosowanie standardów rachunkowości, których ujawnienie jest wymagane zgodnie z tymi standardami rachunkowości, z wyjątkiem

wszelkich kwot już uwzględnionych w ramach skumulowanych innych całkowitych dochodów lub zysków zatrzymanych. Prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty i wynoszą 43 640 tys. zł.

Fundusze ogólne ryzyka bankowego w kwocie 970 020 tys. zł są tworzone z zysku po opodatkowaniu zgodnie z Ustawą Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku z późniejszymi zmianami na pokrycie nieprzewidzianych ryzyk oraz przyszłych strat.

KOREKTY REGULACYJNE / POZYCJE POMNIEJSZAJĄCE KAPITAŁ PODSTAWOWY TIER I

Wartości niematerialne i prawne zgodnie z art. 37 Rozporządzenia CRR, wartości niematerialne uwzględniane są w rachunku skonsolidowanego kapitału podstawowego Tier I. W kalkulacji kapitału podstawowego Tier I na dzień 31 grudnia 2015 roku uwzględniono kwotę 551 321 tys. zł.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego opartego na przyszłej rentowności i niewynikającego z różnic przejściowych wynoszą 81 875 tys. zł, pomniejszając kapitał podstawowy Tier I, zgodnie z art. 38 Rozporządzenia CRR.

Rezerwa z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne jest to kwota w wysokości 37 955 tys. zł, która ze znakiem ujemnym jest składową pozycją nr 3 i zgodnie z artykułem 33 Rozporządzenia CRR Bank nie włącza jej do funduszy własnych.

Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468 Rozporządzenia CRR oraz zaleceniem KNF, w 2015 roku niezrealizowane zyski mogą być uwzględniane w kalkulacji funduszy własnych w wysokości 40%, a niezrealizowane straty w wysokości 100%. Korekty regulacyjne w wysokości 33 219 tys. zł. dotyczące niezrealizowanych zysków i strat na dzień 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

- niezrealizowane zyski w wysokości 55 365 tys. zł,
- niezrealizowane straty w wysokości – 2 066 tys. zł,

stanowią pozycję korygującą pozycję skumulowanych całkowitych dochodów, o której mowa wyżej.

KAPITAŁ TIER II

Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne zgodnie z decyzją z dnia 9 lutego 2011 roku Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie do funduszy uzupełniających środków pieniężnych w kwocie 25 000 tys. EUR zgodnie z warunkami umowy pożyczki podporządkowanej zawartej w dniu 31 sierpnia 2010 roku pomiędzy Raiffeisen Bank Polska S.A. i RBI z terminem spłaty w dniu 3 września 2017 roku. Zgodnie z zasadami amortyzacji, o których mowa w art. 64 Rozporządzenia CRR, do kapitału Tier II na dzień 31 grudnia 2015 roku zaliczono 35 765 tys. zł.

Zgodnie z decyzją z dnia 14 lipca 2014 roku Bank uzyskał zgodę KNF na zaliczenie do Tier II środków pieniężnych w kwocie 50 000 tys. EUR zgodnie z warunkami umowy pożyczki podporządkowanej zawartej w dniu 26 marca 2014 roku pomiędzy Raiffeisen Bank Polska S.A. i RBI z terminem spłaty w dniu 31 marca 2024 roku. Do kapitału Tier II na dzień 31 grudnia 2015 roku zaliczono 213 075 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2015 w skonsolidowanym kapitale Tier II uwzględniono w pozycji instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne kwotę 248 840 tys. zł z tytułu obu wyżej wymienionych transz instrumentów kapitałowych.

ŁĄCZNY KAPITAŁ

W pozycji łącznego kapitału zaprezentowano kwotę skonsolidowanych funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2015 roku stanowiących sumę skonsolidowanego kapitału podstawowego Tier I oraz skonsolidowanego kapitału Tier II. Skonsolidowane fundusze własne na dzień 31 grudnia 2015 roku wyniosły 5 827 115 tys. zł.

8.3.2. Główne cechy instrumentów kapitałowych

Zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013, Bank zobowiązany jest do ujawniania głównych cech emitowanych instrumentów, o których mowa w art. 437 ust. 1 lit. b) Rozporządzenia (UE) nr 575/2013.

Bank wypełnia i publikuje szczegółowy opis głównych cech instrumentów kapitałowych zgodnie ze wzorem przedstawionym w załączniku II, na podstawie instrukcji zawartych w załączniku III. Szczegółowy opis głównych cech instrumentów kapitałowych, które składają się na fundusze własne Banku zaprezentowano w Tabeli nr 25 i 26.

Tabela 25. Główne cechy instrumentów kapitałowych - część 1

Cechy instrumentów	Seria B	Seria C	Seria D	Seria E	Seria F	Seria G	Seria H	Seria I	Seria J	Seria K
1 Emitent	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.
2 Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)										
3 Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym										
4 Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5 Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6 Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (subskonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz subskonsolidowanym)	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane
7 Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe
8 Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	14 725 800	14753070	62039250	30 506 040	29 997 000	29997000	104998590	44 995 500	74 992 500	85991400
9 Wartość nominalna instrumentu	9 090	9090	9090	9 090	9 090	9090	9090	9 090	9 090	9090
9a Cena emisyjna	9 090	9090	9090	9 090	9 090	9090	9090	9 090	9 090	9090
9b Cena wykupu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10 Klasyfikacja księgowa	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11 Pierwotna data emisji	1995-10-25	1996-06-20	1997-07-24	2000-01-13	2000-01-13	2001-05-30	2001-08-31	2001-08-31	2003-07-16	2005-01-05
12 Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste

Cechy instrumentów		Seria B	Seria C	Seria D	Seria E	Seria F	Seria G	Seria H	Seria I	Seria J	Seria K
13	Pierwotny termin zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy											
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
20 a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Cechy instrumentów	Seria B	Seria C	Seria D	Seria E	Seria F	Seria G	Seria H	Seria I	Seria J	Seria K
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30 Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36 Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Tabela 26. Główne cechy instrumentów kapitałowych - część 2

Cechy instrumentów		Seria L	Seria M	Seria N	Seria O	Seria P	Seria Q	Seria R	Seria S	Seria T
1	Emitent	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.	Raiffeisen Bank Polska S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku niepublicznym)									
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie	prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym										
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (subskonsolidowanym/ na poziomie jednostkowym oraz subskonsolidowanym)	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane	jednostkowe/skonsolidowane
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe	akcje zwykłe
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w min, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	79992000	88 173 000	244 657 350	92199870	170910180	49 758 660	32 205 870	956567970	49222350
9	Wartość nominalna instrumentu	9090	9 090	9 090	9090	9090	9 090	9 090	9090	9090
9a	Cena emisyjna	9090	9 090	9 090	17064	18266	18 266	18 771	25780,89	22714
9b	Cena wykupu	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Klasyfikacja księgową	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy	Kapitał zakładowy
11	Pierwotna data emisji	2006-10-16	2008-03-04	2008-10-23	2008-12-24	2009-05-13	2010-07-06	2011-11-25	2012-05-24	2014-11-28
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste

Cechy instrumentów		Seria L	Seria M	Seria N	Seria O	Seria P	Seria Q	Seria R	Seria S	Seria T
13	Pierwotny termin zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności	brak terminu zapadalności
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy										
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
20 a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane	niekumulowane
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Cechy instrumentów	Seria L	Seria M	Seria N	Seria O	Seria P	Seria Q	Seria R	Seria S	Seria T
28 Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29 Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30 Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
31 W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32 W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33 W przypadku odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34 W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35 Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36 Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
37 Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

8.3.3. **Uzgodnienie pozycji funduszy własnych z bilansem w zbadanym sprawozdaniu finansowym**

Aby spełnić wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat pełnego uzgodnienia pozycji funduszy własnych w odniesieniu do zbadanych sprawozdań finansowych, o których mowa w art. 437 ust. 1 lit. a) Rozporządzenia CRR, Bank stosuje metodykę, o której mowa w załączniku nr I Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku oraz publikuje informacje na temat uzgodnienia pozycji bilansu uzyskane w wyniku zastosowania tej metodyki.

Tabela 27. Uzgodnienie pozycji funduszy własnych oraz kapitałów własnych wykazanych w zbadanym sprawozdaniu finansowym (w tys. złotych)

Pozycja	Nota sprawozdania finansowego	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 24 niniejszej informacji
Kapitał akcyjny	nota nr 31, str. 119	2 256 683	nr 1
Kapitał zapasowy	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	2 370 745	nr 1
Pozostałe kapitały	nota nr 31, str. 120	1 018 927	nr 3a
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego	nota nr 31, str. 120	742 959	nr 2
Razem kapitały własne i zobowiązania podporządkowane wykazane w zbadanym sprawozdaniu finansowym	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	6 389 314	nr 59
Kapitał zapasowy (różnice w zakresie konsolidacji)	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	-1 340	tabela nr 27 dot. różnic w zakresie konsolidacji
Pozostałe kapitały (różnice w zakresie konsolidacji)	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	- 50	tabela nr 27 dot. różnic w zakresie konsolidacji
Część wyniku netto, która nie może być zaliczona w dacie raportowania do funduszy własnych na potrzeby wyliczania norm ostrożnościowych	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	-186 178	-
Zyski zatrzymane (różnice w zakresie konsolidacji)	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	4 989	tabela nr 27 dot. różnic w zakresie konsolidacji
Pożyczki podporządkowane	nota nr 25, str. 113	248 840	nr 46
Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	-551 321	nr 8
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7	-81 875	nr 10

Pozycja	Nota sprawozdania finansowego	Wartość w sprawozdaniu finansowym	Pozycja w Tabeli nr 24 niniejszej informacji
Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających	nota nr 31, str. 120	37 955	nr 11
Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468:	nota nr 31, str. 120	-33 219	nr 26a
Suma korekt		-562 199	-
Łączny kapitał (łączny kapitał kapitał Tier I + kapitał Tier II)		5 827 115	nr 59

8.3.4. Zarys różnic w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych

Ponieważ zakres konsolidacji zastosowany w ramach opublikowanego sprawozdania finansowego różni się od zakresu konsolidacji wymaganego na podstawie Rozporządzenia CRR w Tabeli nr 28 zaprezentowany został zarys różnic w zakresie konsolidacji.

W wyniku analizy bilansów spółek objętych konsolidacją finansową ustalono, że każda spółka, która nie jest aktualnie objęta konsolidacją ostrożnościową spełnia wymogi wyłączenia określone w Rozporządzeniu CRR. W związku z powyższym konsolidacja kapitałów obejmuje jedynie spółki Raiffeisen Leasing Polska S.A. i Raiffeisen Insurance Agency sp. z o.o.

Tabela 28. Zarys różnic w zakresie konsolidacji kapitałów własnych (w tys. złotych)

Rodzaj kapitału	Zakres konsolidacji na podstawie Rozporządzenia CRR	Zakres konsolidacji na potrzeby rachunkowości	Różnice
Kapitał akcyjny	2 256 683	2 256 683	0
Kapitał zapasowy	2 369 405	2 370 745	-1 340
Pozostałe kapitały	1 018 877	1 018 927	- 50
Niepodzielony wynik finansowy	561 771	556 782	-4 989

8.4. Współczynnik wypłacalności

W trakcie 2015 roku Bank spełniał wymogi regulacyjne wynikające z CRR dotyczące łącznego współczynnika kapitałowego. Natomiast od października 2015 roku Bank nie spełnia wymogu minimalnego łącznego współczynnika kapitałowego wynikającego z rekomendacji nadzorczej (uwzględnienie dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka wynikającego z portfela walutowych kredytów hipotecznych). Jednocześnie Bank podjął działania zmierzające do utrzymania współczynnika na poziomie nie niższym niż 14,08%. Szczegółowe informacje dotyczące wymogów kapitałowych i współczynnika kapitałowego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 29. Współczynnik kapitałowy oraz minimalne wymogi kapitałowe Banku

Pozycja	
Łączny współczynnik kapitałowy	13,61%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	13,03%
Współczynnik kapitału Tier I	13,03%
Fundusze własne do wyliczenia współczynnika wypłacalności	5 827 115
Kapitał podstawowy Tier I	5 578 275
Wymogi kapitałowe	3 425 188
Ryzyko kredytowe i kontrahenta	3 068 983
Ryzyko operacyjne	315 915
Ryzyko rynkowe, w tym:	40 291
ryzyko szczególne cen instrumentów dłużnych	39 109
ryzyko ogólne stóp procentowych	1 182

8.5. Wskaźnik dźwigni finansowej

Zgodnie z postanowieniami art. 451 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., Bank ujawnia informacje na temat wskaźnika dźwigni (obliczonego zgodnie z art. 429 Rozporządzenie CRR) oraz zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

8.5.1. Wskaźnik dźwigni oraz sposób, w jaki Bank zastosował art. 499 ust. 2 i 3

Zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako miarę kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej i wyraża wskaźnik jako wartość procentową. Bank ujawnia wskaźnik dźwigni wyliczony w okresie przejściowym oraz docelowym.

Bank przy obliczeniu wskaźnika dźwigni nie stosuje odstępstw określonych w art. 499 ust. 2 i 3 Rozporządzenia CRR. Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany zarówno w odniesieniu do kapitału Tier 1, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier 1. Wysokość kapitału Tier I przy w pełni wprowadzonej definicji i przy definicji przejściowej jest taka sama.

Bank wdrożył także postanowienia Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku i w związku z powyższym wartości z 1, 2 i 3 miesiąca Bank uzupełnia tymi samymi wielkościami.

Tabela 30. Wskaźnik dźwigni finansowej

Wskaźnik dźwigni - wykorzystując definicję kapitału				
Kapitał T1	Miara kapitału	Wartość 1 miesiąca	Wartość 2 miesiąca	Wartość 3 miesiąca
		W pełni wprowadzona definicja	8,22%	8,22%
	Definicja przejściowa (art. 429 ust. 3 i art. 499 ust. 1 CRR)	8,22%	8,22%	8,22%
Wskaźnik dźwigni obliczany jako prosta średnia arytmetyczna miesięcznych wskaźników dźwigni w ciągu kwartału			8,22%	

8.5.2. Podział miary ekspozycji całkowitej i uzgodnienie miary ekspozycji całkowitej ze stosownymi informacjami ujawnianymi w publikowanych sprawozdaniach finansowych

Tabela 31. Podział miary ekspozycji

Ekspozycja	Wartość 1 miesiąca	Wartość 2 miesiąca	Wartość 3 miesiąca
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	181 578	181 578	181 578
Instrumenty pochodne: metoda wyceny narzutu według wartości rynkowej	170 476	170 476	170 476
Inne pozycje pozabilansowe	3 269 547	3 269 547	3 269 547
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdej chwili bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	667 661	667 661	667 661
Inne aktywa	63 552 542	63 552 542	63 552 542
Suma ekspozycji	67 841 804	67 841 804	67 841 804

Tabela 32. Uzgodnienie miary ekspozycji z informacjami w sprawozdaniu finansowym i informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej

Ekspozycja	31 grudnia 2015	Dane ze sprawozdania finansowego
Instrumenty pochodne: wartość rynkowa	181 578	nota nr 15, tabela nr 10 w informacji dot. adekwatności kapitałowej, str. 32
Instrumenty pochodne: metoda wyceny narzutu według wartości rynkowej	170 476	nota nr 15, tabela nr 10 w informacji dot. adekwatności kapitałowej, str. 32
Inne pozycje pozabilansowe	3 269 547	nota nr 32, tabela nr 10 w informacji dot. adekwatności kapitałowej, str. 32

Ekspozycja	31 grudnia 2015	Dane ze sprawozdania finansowego
Niewykorzystane zobowiązania kredytowe, które można w każdej chwili bezwarunkowo anulować bez wypowiedzenia	667 661	nota nr 32, tabela nr 10 w informacji dot. adekwatności kapitałowej, str. 32
Inne aktywa	63 552 542	skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej, str. 7, tabela nr 10 w informacji dot. adekwatności kapitałowej, str. 32
Suma ekspozycji	67 841 804	-

8.5.3. Zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej

W ramach analizy ryzyka kapitałowego w „Metodologii procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego” (ICAAP) wskazano, że ryzyko kapitałowe odzwierciedla stopień wykorzystania dźwigni finansowej przez Bank i możliwość wyczerpywania kapitału będącego wynikiem zbyt wysokiego akceptowanego ryzyka w różnych obszarach działalności. Bank monitoruje kierunki zmian w ramach swojej organizacji oraz w otoczeniu, w celu efektywnego zarządzania ryzykiem kapitałowym. Analizy obejmują kwestie związane z konsumpcją kapitału oraz z możliwościami zasilenia bazy kapitałowej.

Wskaźnik dźwigni finansowej podlega stałemu monitorowaniu. Bank sporządza w okresach miesięcznych raport prezentujący przegląd wskaźników nadzorczych, w tym monitoring wskaźnika dźwigni oraz kształtowanie poziomu kapitału ekonomicznego i kapitału regulacyjnego, a także przegląd efektywności wykorzystania kapitału przez linie biznesowe. Raport ten jest prezentowany w cyklach miesięcznych Komitetowi ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz Zarządowi Banku.

Bank prowadzi bieżący monitoring wskaźnika dźwigni finansowej oraz tworzy prognozy krótko- i średnioterminowe w zakresie kształtowania wskaźnika dźwigni oraz jej elementów – wysokości funduszy własnych oraz ekspozycji. Ponadto ocena ryzyka dźwigni finansowej stanowi element pomiaru ryzyka kapitałowego w ramach procesu ICAAP, który wykonywany jest w cyklach kwartalnych.

8.5.4. Opis czynników, które miały wpływ na wskaźnik dźwigni w okresie, którego dotyczy ujawniony wskaźnik dźwigni

Wskaźnik dźwigni w stosunku do grudnia 2014 roku zmniejszył się o 0,15 p.p. Na wskaźnik dźwigni w grudniu 2015 roku miały wpływ następujące czynniki:

- wzrost ekspozycji w wyniku:
 - wzrostu ekspozycji w klasie rządy centralne i banki centralne,
 - wzrostu ekspozycji detalicznych.
- wzrost funduszy własnych ze względu na zaliczenie do funduszy własnych wyniku z 2014 roku w kwocie 337 680 tys. zł:
 - 20 mln zł zwiększyło fundusz ogólnego ryzyka,
 - 13 mln zł zwiększyło fundusz zapasowy,
 - 305 mln zł powiększyło pozycję zysk zatrzymany.

9. Kapitał ekonomiczny

9.1. Strategia zarządzania ryzykiem

Ryzyko występujące w otoczeniu instytucji działających w sektorze finansowym jest postrzegane jako immanentna cecha każdego typu działalności nakierowanej na generowanie zysków. Bank postrzega ryzyko jako źródło wartości dodanej oraz jako „efekt uboczny” prowadzonej działalności:

- wartość dodana z podejmowania ryzyka wyraża się poprzez celowe prowadzenie działalności, która związana jest nieodmiennie z powstawaniem strat wynikających z zachowania się kontrahentów Banku, bądź mechanizmów rynkowych. Immanentną cechą działalności bankowej jest podejmowanie ryzyka kredytowego oraz rynkowego,
- Bank będąc organizacją zarządzaną przez ludzi oraz prowadzoną w oparciu o określone procedury oraz regulacje ekspozuje się na ryzyko, które nie jest źródłem przychodów, ale które sam implikuje swoją naturą. Bank identyfikuje ryzyka wynikające z tego zakresu oraz tworzy systemy zarządzania, które pozwalają minimalizować straty. Ryzyko operacyjne, reputacji, prawne, regulacji zewnętrznych są przykładami ryzyk, które nie są źródłami przychodu jednakże implikują straty Banku.

Świadomość ryzyka pozwala prowadzić skuteczny proces zarządzania ryzykiem, którego esencją jest wyznaczenie miar ryzyka oraz zarządzanie nimi w określonych ramach, zdefiniowanych w strategii ryzyka oraz politykach dedykowanych poszczególnym jego kategoriom.

9.2. Kwantyfikacja ryzyka

Bank przyjmuje założenie, że ryzyko jest kategorią mierzalną. Miarą ryzyka jest prawdopodobieństwo wystąpienia straty finansowej o określonej wielkości. Co za tym idzie Bank, korzystając z narzędzia pomiaru, określa wartość strat oczekiwanych występujących z największym prawdopodobieństwem oraz strat nieoczekiwanych występujących z prawdopodobieństwem korespondującym z apetytem na ryzyko, określającym prawdopodobieństwo upadku Banku.

W celu pokrycia strat oczekiwanych oraz nieoczekiwanych Bank tworzy fundusze, w których ciężar będą te straty rozliczane.

W przypadku strat oczekiwanych stworzony fundusz ma znamiona środków rezerwowych, które pod koniec okresu rozliczeniowego pomniejszają bezpośrednio wynik prowadzonej działalności.

Straty nieoczekiwane ze względu na swoją charakterystykę wchodzą w ciężar kapitałów własnych Banku a ich oszacowana wielkość stanowi wymóg kapitałowy, który w ramach filaru II Uchwały nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego nazywany jest kapitałem wewnętrznym, bądź kapitałem ekonomicznym.

Prawdopodobieństwo, przy którym obserwowana jest wartość kapitału ekonomicznego jest związane ze skłonnością do podejmowania ryzyka przez właścicieli Banku. Wyznaczane jest ono w ramach budowania strategii ryzyka poprzez zdefiniowanie apetytu na ryzyko.

Bank wyznacza kapitał ekonomiczny na poziomie ufności 99,95%.

9.3. System zarządzania ryzykiem

W celu zagwarantowania adekwatności wyznaczania kapitału wewnętrznego bank definiuje system zarządzania ryzykiem. W ramach ww. systemu Bank określa profil swojego ryzyka, aparat pomiaru a także osadza proces zarządzania ryzykiem.

Proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego składa się z warstwy ramowej (określającej ramy metodologiczne procesu) oraz raportowo-kontrolnej (zapewniającej skuteczny proces pomiaru, monitorowania oraz raportowania).

9.3.1. Warstwa ramowa

W zakresie warstwy ramowej Bank przeprowadza następujące działania:

- przegląd istniejącego procesu,
- identyfikację ryzyka,
- budowę instrumentu pomiaru oraz założeń procesu zarządzania ryzykiem.

W procesie identyfikacji ryzyka Bank analizuje profil swojej działalności oraz otoczenie w celu stworzenia mapy ryzyka, która definiuje wszystkie potencjalnie materialne typy ryzyka. Następnie, każde ryzyko oceniane jest w oparciu o zadane kryteria w celu wyselekcjonowania ryzyk materialnych. Ryzyka materialne poddawane są w kolejnych krokach ocenie pod względem istotności, poprzez zebranie informacji na temat ekspozycji na ryzyko, zaobserwowanych strat oraz potencjalnych możliwości budowy narzędzia pomiaru.

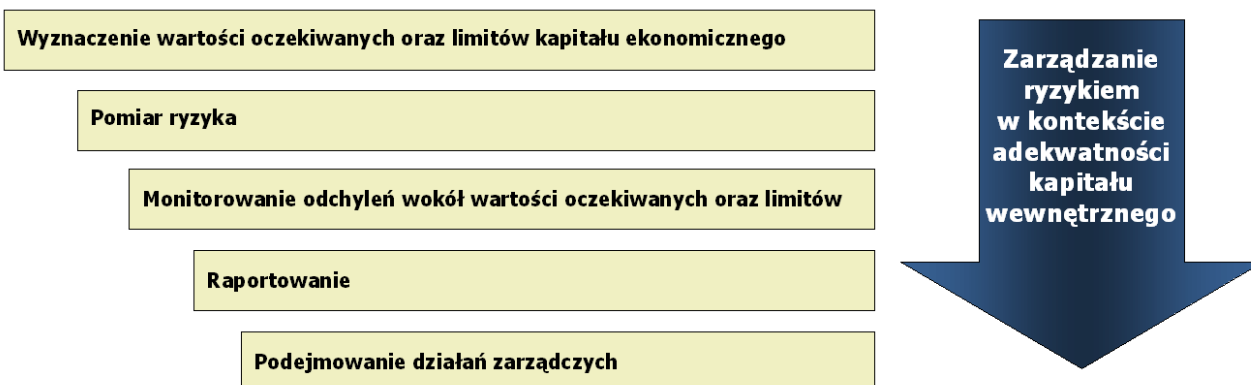
Następnie budowany jest ekspercki proces zarządzania daną kategorią ryzyka uznaną za materialną. Na tym etapie powstaje metodologia pomiaru ryzyka oraz procedury zarządzania ryzykiem. Powyższe procesy prowadzone są z częstotliwością minimum roczną oraz stanowią o warstwie ramowej procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

Bank posiadając zdefiniowany profil ryzyka prowadzonej działalności, metodologię pomiaru ryzyka oraz opis procesu zarządzania ryzykiem przechodzi do realizacji procesu raportowo-kontrolnego, który sprowadza się do dokonania pomiaru ryzyka, wyznaczenia poziomu ryzyka, mitygacji ryzyka oraz raportowania do systemu Komitetów Banku, które z ramienia Zarządu Banku odpowiedzialne są za prowadzenie procesu zarządzania ryzykiem oraz adekwatnością kapitałową.

9.3.2. Warstwa raportowo-kontrolna

System zarządzania ryzykiem w kontekście procesu adekwatności kapitału wewnętrznego zakłada prowadzenie procesu pomiaru ryzyka, kontroli ryzyka oraz raportowania jego wyników. Etapy procesu zarządzania ryzykiem prezentuje poniższy schemat.

Schemat III - Proces zarządzania kapitałem w kontekście procesu adekwatności kapitału wewnętrznego

Zgodnie z założeniami procesu oceny adekwatności kapitału ekonomicznego Bank dokonuje kwantyfikacji ryzyka, która pozwala określić jaki jest profil oraz poziom ryzyka. W celu osadzenia procesu zarządzania ryzykiem, który nadawałby oraz odbierałby sygnały w relacji z działalnością biznesową, Bank zbudował system alokacji kapitału ekonomicznego. Kapitał ekonomiczny alokowany jest zgodnie z poziomem ryzyka jednostek/portfeli. Poziom ryzyka definiowany jest w oparciu o kryteria zgodnie z modelem alokacji zatwierdzanym przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Banku.

Ramy procesu kontroli ryzyka tworzone są w momencie procesu budżetowego, gdzie wyznaczane są wielkości oczekiwane oraz limity konsumpcji kapitału ekonomicznego. Proces kontroli ryzyka polega na monitorowaniu użycia powyższych wielkości z częstotliwością miesięczną.

W procesie kontroli ryzyka Bank identyfikuje odchylenia od wielkości oczekiwanych oraz limitów kapitału ekonomicznego. Na podstawie powyższych informacji Bank podejmuje decyzje biznesowe, które pozwalają realizować cel założony w procesie planowania, realizując działania ograniczające w momencie nadmiernego wykorzystania i przekroczenia limitów, oraz podejmowania działań mających na celu pobudzić aktywność biznesową w sytuacji niskiego wykorzystania limitów oraz braku realizacji wartości oczekiwanych.

9.4. Metodyka pomiaru ryzyka

Kapitał ekonomiczny jest wynikiem modeli pomiaru ryzyka. Bank dąży do zbudowania aparatu, który pozwalałby określić prawdopodobieństwo zajścia zdarzeń implikujących dany poziom strat. W zależności od informacji, które Bank posiada o historycznej realizacji strat Bank stosuje różnorodne metody aproksymacji rozkładów prawdopodobieństwa.

W przypadku kategorii ryzyka, dla których Bank dysponuje odpowiednią historią obserwacji zmienności czynników ryzyka, Bank posługuje się metodami ilościowymi wśród których znajdują się następujące metody:

- analityczne wyznaczania rozkładów prawdopodobieństwa oparte o założenia zaczerpnięte z rachunku aktuarnego – **ryzyko kredytowe**,
- dopasowania teoretycznego rozkładu strat – **ryzyko operacyjne**,
- wartości zagrożonej (Value at Risk):
 - parametryczna – **ryzyko stopy procentowej, ryzyko płynności**,
 - historyczna – **ryzyko walutowe**.

Dla koszyka ryzyk, dla których Bank nie dysponuje reprezentatywną próbą historyczną Bank dokonuje oceny poziomu prawdopodobieństwa realizacji danej kategorii ryzyka za pomocą tzw. metod jakościowych. Narzędziem pomiaru ryzyka jest kwestionariusz ocen punktowych ryzyka, który jest mapowany do skali prawdopodobieństwa zatwierdzonej przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą Banku.

9.5. Wartość kapitału ekonomicznego

Wartość kapitału ekonomicznego Banku na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosiła 2 597 311 tys.

Kapitał ekonomiczny Banku w podziale na poszczególne ryzyka z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji prezentuje poniższa tabela.

Tabela 33. Wartości kapitału ekonomicznego

Pozycja	2015	2014	2013
Ryzyko kredytowe	2 308 093	1 820 484	1 833 726
Ryzyko operacyjne	130 609	103 014	99 870
Ryzyko płynności	124 713	118 305	189 896
Ryzyko stopy procentowej	22 545	47 508	15 407
Ryzyko walutowe	1 638	1 848	496
Bufor na ryzyko trudno mierzalne	122 681	141 281	159 385
Efekt dywersyfikacji	-112 969	-122 745	-148 582
Kapitał ekonomiczny	2 597 311	2 109 696	2 150 199

Wartość kapitału ekonomicznego w grudniu 2015 roku wzrosła o 23,11 p.p. w stosunku do roku 2014. Głównym czynnikiem, który spowodował wzrost było zwiększenie wartości kapitału ekonomicznego na ryzyko kredytowe. Wzrost kapitału ekonomicznego z tytułu ryzyka kredytowego jest efektem zmiany modelu pomiaru ryzyka kredytowego od stycznia 2015 roku.

Zaobserwowany wzrost wartości kapitału ekonomicznego na ryzyko operacyjne spowodowany był aktualizacją danych dotyczących analizy scenariuszy ryzyka operacyjnego w modelu. Spadek kapitału ekonomicznego na ryzyko stopy procentowej wynikał z wdrożenia modelowania rachunków opartych na stopach administrowanych, a także spadku zaangażowania w długoterminowe papiery dłużne.

9.6. Warstwa ramowa procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

Kształt warstwy ramowej procesu ICAAP w roku 2015 został wyznaczony w czasie przeglądu procesu zrealizowanego w IV kwartale 2015 roku, a jego akceptacja miała miejsce w I kwartale 2016 r. W ramach przeglądu zrealizowane zostały następujące działania:

- przegląd organizacji procesu ICAAP wraz z analizą oceny przeglądu warstwy raportowo-kontrolnej zrealizowanej w 2015 r.,
- powołanie zespołu odpowiedzialnego za realizację przeglądu,
- ocena istotności ryzyk potencjalnie materialnych na 2016 rok,
- budowa metodologii pomiaru ryzyka / przegląd istniejących metodologii,

- przedstawienie wyników przeglądu do akceptacji Komitetu Walidacji Modeli, Zarządu Banku, Komitetu Ryzyka Rady Nadzorczej oraz Rady Nadzorczej.

W pierwszym kroku realizowanego projektu jednostka koordynująca proces ICAAP wraz z Zespołem projektowym, który realizował proces za rok 2015, przeprowadziła analizę implementacji procesu w 2015 roku. Następnie dedykowani do pierwszego etapu eksperci, dokonali identyfikacji ryzyk, a następnie nowy, utworzony Zespół ICAAP ocenił istotność poszczególnych ryzyk potencjalnie materialnych. Zespół projektowy oraz eksperci zostali powołani przez Zarząd Banku lub upoważniony przez Zarząd Komitet.

Dokonano przeglądu istniejącej metodologii oraz zaktualizowano założenia, zgodnie z potrzebą czy też wcześniej nakreślonymi rekomendacjami. Dla wszystkich wymienionych ryzyk zespół określił również działania mitygujące, jak też ustanowił proces zarządzania ryzykiem. Zespół ICAAP wraz z decydentami najwyższego szczebla określił koszyk ryzyk materialnych, które staną się przedmiotem procesu zarządzania ryzykiem w 2016 roku.

Tabela 34. Ryzyka zdefiniowane jako materialne w kontekście kalkulacji kapitału ekonomicznego

Ryzyko	Podejście do pomiaru
- operacyjne	ilościowe
- kredytowe	ilościowe
- stopy procentowej	ilościowe
- walutowe	ilościowe
- płynności	ilościowe
- opcji	jakościowe
- bazowe	jakościowe
- kapitałowe	jakościowe
- modeli	jakościowe
- zabezpieczeń	jakościowe
- strategiczne	jakościowe
- makroekonomiczne	jakościowe
- regulacyjne	jakościowe
- utraty reputacji	jakościowe
- koncentracji zaangażowań	jakościowe
- wyniku finansowego	jakościowe
- inwestycji w podmioty zależne	jakościowe

Wyniki przeglądu procesu ICAAP (wraz ze stosowną dokumentacją) zostały poddane akceptacji Rady Nadzorczej.

10. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze

10.1. Proces ustalenia polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Proces wdrożenia w Raiffeisen Bank Polska S.A. postanowień uchwały KNF nr 258/2011 - w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze - prowadzony był z merytorycznym udziałem następujących jednostek organizacyjnych: Departament Zarządzania Kapitałem Ludzkim, Departament Prawny, Departament Strategii i Organizacji, Departament Zgodności ze Standardami i Bezpieczeństwa, Departament Zarządzania Ryzykiem oraz Departament Rachunkowości Finansowej i Podatków.

Postanowienia w/w uchwały KNF zostały implementowane w ramach „Lokalnych Wytycznych Korporacyjnych” regulujących politykę w zakresie zarządzania wynagrodzeniami pieniężnymi i niepieniężnymi (*Group Directive Total Rewards Management*) w Raiffeisen Bank Polska S.A. Wyżej wspomniane wytyczne stanowiły przełożenie wytycznych Grupy RBI na lokalne warunki zarówno prawne jak i obowiązujące w Banku. W „Lokalnych Wytycznych Korporacyjnych - Zarządzanie Wynagrodzeniami Całkowitymi” w szczególności zostały zawarte zapisy dotyczące wytycznych w zakresie zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF.

Zasady ustalania listy osób zajmujących stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF są uregulowane w aktualnym dokumencie uzupełniającym - Wyznaczenie Kadry Kierowniczej „Podejście Funkcjonalne” dla Instytucji Grupy RBI (*Identified Staff Assessment „Functional Approach” for RZB Group of Institutions*). W myśl tych zasad ocena i wybór stanowisk kierowniczych odbywa się corocznie, a lista akceptowana jest przez Zarząd Banku, Komitet ds. Wynagrodzeń i Radę Nadzorczą.

Jednocześnie – zgodnie z postanowieniami uchwały KNF 258/2011 – w dniu 12 czerwca 2012 roku Rada Nadzorcza powołała spośród swoich Członków Komitet ds. Wynagrodzeń.

Pierwotny skład Komitetu:

- Dr Herbert Stepic – Przewodniczący,
- Martin Grill – Zastępca Przewodniczącego,
- Aris Bogdaneris – Członek,
- Othon Kollyriotis – Członek.

W 2015 roku w skład Komitetu ds. Wynagrodzeń powołani byli:

1. W okresie 24.03.2014 - 31.03.2015:

- Dr Karl Sevelde – Przewodniczący,
- Martin Grill – Członek,
- Aris Bogdaneris – Członek.

2. W okresie 01.04.2015 - 23.04.2015

- Dr Karl Sevelda – Przewodniczący,
- Martin Grüll – Członek.

3. W okresie od 24.04.2015

- Dr Karl Sevelda – Przewodniczący,
- Martin Grüll – Zastępca Przewodniczącego,
- Dr Johan Strobl – Członek.

Zgodnie z obowiązującym w 2015 roku Regulaminem do zadań Komitetu ds. Wynagrodzeń należy:

- wydawanie opinii na temat polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń, w tym kwoty i składników wynagrodzenia, z uwzględnieniem rozważnego i stabilnego zarządzania ryzykiem przez Bank, jego kapitału i płynności, należytej dbałości o jego długookresowy dobrobyt oraz interes swoich akcjonariuszy,
- podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach dotyczących uposażeń oraz najważniejszych warunków zatrudnienia ścisłego kierownictwa Banku (w tym, bez ograniczeń, przeglądy wynagrodzeń oraz określanie wysokości premii i celów dotyczących wyników), w szczególności w odniesieniu do osób zajmujących stanowiska kierownicze w pionie zarządzania ryzykiem i szefa funkcji zgodności z przepisami,
- rekomendowanie Radzie Nadzorczej zmian dotyczących warunków umów zatrudnienia członków ścisłego kierownictwa Banku.

Zgodnie z Regulaminem Komitetu ds. Wynagrodzeń posiedzenia zwołuje Przewodniczący, gdy wymagają tego zadania i kompetencje Komitetu, jednak nie rzadziej niż cztery razy w roku.

W roku obrachunkowym 2015 Komitet spotkał się 4-krotnie, w dniach:

- 24 kwietnia 2015 roku,
- 10 czerwca 2015 roku,
- 8 września 2015 roku,
- 1 grudnia 2015 roku.

10.2. Najważniejsze informacje dotyczące kształtowania wynagrodzeń, w tym wynagrodzeń zależnych od wyników

Dokumentem określającym zasady wynagradzania w stosunku do osób zajmujących stanowiska kierownicze są Lokalne Wytyczne Korporacyjne.

Wynagrodzenie całkowite osób zajmujących stanowiska kierownicze w rozumieniu uchwały 258/2011 KNF składa się z dwóch składników:

- część stała wynagrodzenia (wynagrodzenie zasadnicze oraz - z wyjątkiem Członków Zarządu Banku - miesięczny dodatek funkcyjny),
- część zmienna wynagrodzenia, która stanowi wynagrodzenie za wyniki osiągnięte przez pracownika w postaci nagrody miesięcznej, kwartalnej i/lub rocznej.

Składniki stałe stanowią na tyle dużą część całkowitego wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym nie przyznawanie w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia w przypadku niesatysfakcjonujących wyników Banku.

10.3. Kryteria oceny wyników stanowiących podstawę uprawnień do zmiennych składników wynagrodzenia

W Banku obowiązuje sformalizowany system oceny wyników, w tym kompetencji, oparty na systemie Zarządzania przez Cele - (MBO oraz – w przypadku osób objętych systemem nagród okresowych (miesięcznych, kwartalnych lub rocznych) również w dodatkowym dokumencie, tzw. „liście bonusowym” określający cele i wartości krótkookresowe), którym objęte są wszystkie osoby zatrudnione na stanowiskach kierowniczych. Proces rozpoczyna się na początku roku od wyznaczenia celów do realizacji. Cele dla Zarządu zbieżne są z celami całego Banku, następnie cele te kaskadowane są na członków Kadry Kierowniczej Banku, w tym na osoby zajmujące stanowiska kierownicze w rozumieniu Uchwały 258/2011 KNF. Osoby te mają wyznaczone cele indywidualne i/lub zespołowe, których realizacja wraz ze spełnieniem założonych wyników finansowych całego Banku - uprawnia do przyznania im zmiennych składników wynagrodzeń. Kryteria oceny realizacji celów indywidualnych mogą być określone w sposób ilościowy lub jakościowy, w zależności od specyfiki postawionego celu. Wyniki, które mają wpływ na część zmienną wynagrodzenia to oprócz wyników indywidualnych i wyników jednostki organizacyjnej wyniki finansowe w skali Banku za okres podlegający ocenie, min. CIR, Net Profit after Tax. Osoby zatrudnione na stanowiskach, z którymi związane są funkcje kontrolne nie mają w celach MBO wyników wskaźników jednostek organizacyjnych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nich obszarach działalności Banku i tym samym ich wynagrodzenie zmienne nie zależy od poziomu tychże wskaźników.

Ocena realizacji poszczególnych celów jest dokonywana na bazie miesięcznej, kwartalnej i/lub rocznej, co stanowi podstawę ustalenia uprawnienia do zmiennych składników wynagrodzenia.

10.4. Główne parametry oraz zasady ustalania wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku

Wynagrodzenia zasadnicze oraz wysokość miesięcznego dodatku funkcyjnego osób zatrudnionych na stanowiskach kierowniczych kształtowane są w oparciu o politykę wynagrodzeń obowiązującą w Banku. W przypadku Członków Zarządu wynagrodzenia określa Rada Nadzorcza, a dla członków Rady Nadzorczej Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Wysokość zmiennej części wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze zależy od wyników ich oceny indywidualnej, wyników jednostki organizacyjnej i wyników całego Banku. Wysokość części zmiennej wynagrodzenia corocznie jest przedmiotem decyzji Zarządu a budżet Rady Nadzorczej Banku i zależy od oceny realizacji celów określonych w MBO, a w przypadku Członków Zarządu wysokość części zmiennej określa Rada Nadzorcza biorąc pod uwagę poziom realizacji celów określonych w MBO.

Wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska kierownicze w rozumieniu Uchwały 258/2011 KNF wypłacane/przyznawane jest w 2 częściach, odpowiednio:

- 50% w gotówce,
- 50% w odroczonej instrumentach finansowych.

40% obu tych części podlega odroczeniu na okres 3 lat.

Każda płatność (zarówno płatność początkowa jak i odroczone raty) podlega warunkowi braku wystąpienia zdarzenia skutującego jej obniżeniem i/lub cofnięciem, tzw. Malus & Clawback events

10.5. Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na linie biznesowe

Niżej podane informacje za 2015 rok zawierają następujące pozycje kosztów pracowniczych poniesionych w 2015 roku: koszty wynagrodzeń, koszty ubezpieczeń społecznych oraz wynagrodzenie dotyczące płatności w formie akcji.

Tabela 35. Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzeń za 2015 rok z podziałem na linie biznesowe i obszary zarządzania Raiffeisen Bank Polska S.A. (w zł)

Linie biznesowe i obszary zarządzania Bankiem	Koszty wynagrodzeń ² za 2015 rok
Pion Gospodarki Pieniężnej i Rynków Finansowych	32 946 955
Pion Operacji i IT	92 422 135
Pion Bankowości Korporacyjnej	69 879 379
Pion Bankowości Detalicznej	158 882 350
Pion Zarządzania Finansami	17 830 647
Pion Zarządzania Ryzykiem	54 651 602
Pion Prezesa Zarządu (w tym koszty ogólne Banku)	32 487 192
Razem:	459 100 260

² Koszty wynagrodzeń zawierają następujące pozycje kosztów osobowych: koszty wynagrodzeń, koszty ubezpieczeń społecznych oraz wynagrodzenie dotyczące płatności w formie akcji i nie uwzględniają kosztów integracji. Koszty nie zawierają kosztów nagród i premii za 2015 rok w związku z brakiem decyzji w tym zakresie.

Warszawa, 23 marca 2016 r.

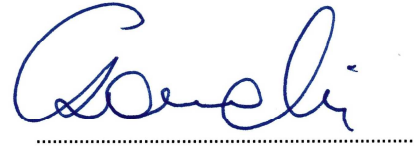
W imieniu Raiffeisen Bank Polska S.A. :

Piotr Czarnecki

Prezes Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

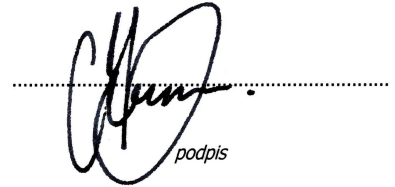

.....
podpis

Maciej Bardan

Pierwszy Wiceprezes Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

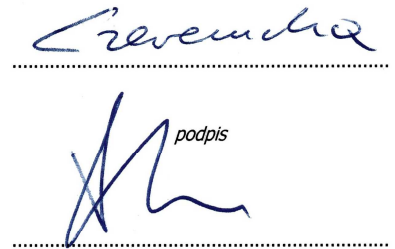

.....
podpis

Jan Czeremcha

Wiceprezes Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

.....
podpis

Ryszard Drużyński

Wiceprezes Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

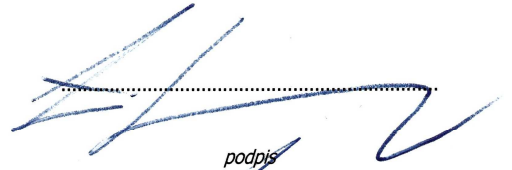

.....
podpis

Łukasz Januszewski

Członek Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

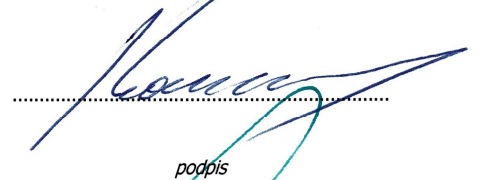

.....
podpis

Piotr Konieczny

Członek Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

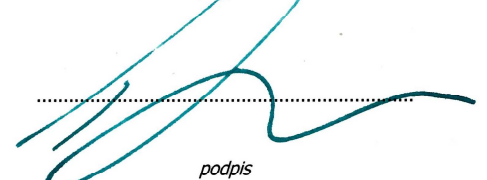

.....
podpis

Marek Patuła

Członek Zarządu

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

.....
podpis

Maja Stankowska

**Dyrektor Departamentu
Zarządzania Kapitałem Ludzkim**

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

.....
podpis

Dyrektor
Departamentu Zarządzania
Kapitałem Ludzkim

Maja Stankowska

Piotr Kowynia

**Dyrektor Departamentu
Zarządzania Ryzykiem**

imię i nazwisko

stanowisko/funkcja

.....
podpis